

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про безпечність та якість харчових продуктів

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, N 19, ст. 98)

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами N 2681-III (2681-14) від 13.09.2001, ВВР, 2002, N 1, ст.2 N 191-IV (191-15) від 24.10.2002, ВВР, 2002, N 48, ст.359 N 2116-IV (2116-15) від 21.10.2004, ВВР, 2005, N 2, ст.33 N 2189-IV (2189-15) від 18.11.2004, ВВР, 2005, N 4, ст.91 N 2863-IV (2863-15) від 08.09.2005, ВВР, 2005, N 51, ст.557 }

{ В редакції Закону N 2809-IV (2809-15) від 06.09.2005, ВВР, 2005, N 50, ст.533 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами N 1104-V (1104-16) від 31.05.2007, ВВР, 2007, N 35, ст.485 N 1665-VI (1665-17) від 22.10.2009, ВВР, 2010, N 4, ст.23 N 1778-VI (1778-17) від 17.12.2009, ВВР, 2010, N 9, ст.83 N 2436-VI (2436-17) від 06.07.2010, ВВР, 2010, N 46, ст.540 N 2973-VI (2973-17) від 03.02.2011, ВВР, 2011, N 33, ст.326 N 5316-VI (5316-17) від 02.10.2012, ВВР, 2013, N 38, ст.502 N 406-VII (406-18) від 04.07.2013, ВВР, 2014, N 20-21, ст.712 N 67-VIII (67-19) від 28.12.2014, ВВР, 2015, N 4, ст.19 }

{ У тексті Закону слова "Міністерство охорони здоров'я України", "Державний комітет України по стандартизації, метрології та сертифікації", "належна якість", "санітарно-гігієнічна експертиза", "навколишнє природне середовище" та "строк" у всіх відмінках замінено відповідно словами "центральний орган виконавчої влади у сфері охорони здоров'я", "центральний орган виконавчої влади у сфері технічного регулювання та споживчої політики", "якість", "санітарно-епідеміологічна експертиза", "довкілля" та "термін" у відповідному відмінку згідно із Законом N 191-IV (191-15) від 24.10.2002 }

Цей Закон регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями (постачальниками) та споживачами харчових продуктів і визначає правовий порядок забезпечення безпечності та якості харчових продуктів, що виробляються, знаходяться в обігу, імпортуються, експортуються.

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

агропродовольчий ринок - спеціально оснащене та відведене місце, що використовується для надання послуг зі створення належних умов для продажу сільськогосподарської продукції, що визначена цим Законом;

акредитована лабораторія - лабораторія, що акредитована згідно з відповідним законодавством України або міжнародними процедурами акредитації;

аналіз ризику - процес, що складається з трьох взаємопов'язаних компонентів: оцінка ризику, управління (керування) ризиком та повідомлення про ризик;

арбітражне дослідження - лабораторні дослідження, що проводяться на вимогу особи, яка оскаржує результати попереднього лабораторного дослідження;

ароматизатори - ароматичні речовини, ароматичні препарати, технологічні ароматизатори, коптильні ароматизатори та їх суміші;

ароматичний препарат - продукт, який не є ароматичною речовиною, концентрований чи неконцентрований, який має ароматичні властивості та який отримують шляхом здійснення відповідних фізичних процесів (у тому числі дистиляції та екстрагування розчинника) або за допомогою ензиматичних чи мікробіологічних процесів з матеріалів рослинного чи тваринного походження, які беруться в сирому вигляді або після переробки в цілях споживання людиною із застосуванням традиційних способів приготування харчових продуктів (у тому числі обезводнення, висушування та ферментації);

ароматична речовина - певна хімічна речовина, що надає аромат (ароматизує):

шляхом здійснення відповідних фізичних процесів (у тому числі дистиляції та екстрагування розчинника) або за допомогою ензиматичних чи мікробіологічних процесів у матеріалах рослинного чи тваринного походження, які беруться в сирому вигляді або після переробки в цілях споживання людиною із застосуванням традиційних способів приготування харчових продуктів (у тому числі обезводнення, висушування та ферментації);

шляхом хімічного синтезу або виділення хімічними способами, причому цей ароматизатор за хімічними властивостями є ідентичним природній субстанції, що міститься в цій речовині рослинного чи тваринного походження, як зазначено в абзаці дев'ятому цієї статті;

шляхом хімічного синтезу, але цей ароматизатор за хімічними властивостями не є ідентичним природній субстанції, що міститься в цій речовині рослинного чи тваринного походження, як зазначено в абзаці дев'ятому цієї статті;

безпечність харчового продукту - стан харчового продукту, що є результатом діяльності з виробництва та обігу, яка здійснюється з дотриманням вимог, встановлених санітарними заходами та/або технічними регламентами, та забезпечує впевненість у тому, що харчовий продукт не завдає шкоди здоров'ю людини (споживача), якщо він спожитий за призначенням;

безпечний харчовий продукт - харчовий продукт, який не створює шкідливого впливу на здоров'я людини безпосередньо чи опосередковано за умов його виробництва та обігу з дотриманням вимог санітарних заходів та споживання (використання) за призначенням;

державний інспектор ветеринарної медицини (далі - ветеринарний інспектор) - лікар ветеринарної медицини, який працює у Державному департаменті ветеринарної медицини (далі - Департамент) та його територіальних органах, регіональній службі ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті, інших державних установах ветеринарної медицини, які мають повноваження державного інспектора ветеринарної медицини за посадою, або лікарі ветеринарної медицини, які уповноважені Департаментом або у випадку іноземної країни її відповідним державним ветеринарним органом здійснювати інспектування тварин та харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, з метою захисту здоров'я людини та/або здоров'я тварин та, якщо це необхідно для

міжнародної або внутрішньої торгівлі, здійснювати їх сертифікацію згідно з вимогами відповідних міжнародних організацій та законодавства України;

ветеринарні документи - міжнародний ветеринарний сертифікат, ветеринарне свідоцтво, ветеринарна картка та довідки, видані державними інспекторами ветеринарної медицини або уповноваженими лікарями ветеринарної медицини, що підтверджують ветеринарно-санітарний стан харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі.

Державна ветеринарно-санітарна експертиза - комплекс необхідних лабораторних та спеціальних досліджень, які проводяться спеціалістами ветеринарної медицини державних установ ветеринарної медицини, стосовно визначення безпечності та якості харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, подальшої переробки або іншого використання, аналізу виробничої технології та технологічного обладнання, яких повинен дотримуватися виробник і постачальник для забезпечення безпечності харчового продукту;

ветеринарно-санітарний стан - підтвердження ветеринарним інспектором додержання ветеринарно-санітарних вимог на потужностях (об'єктах), підконтрольних ветеринарній службі;

ветеринарно-санітарні вимоги - будь-які заходи, спрямовані на захист життя і здоров'я тварин, а також на захист здоров'я людини від спільних з тваринами захворювань (зоонозів), включаючи всі відповідні закони, накази, постанови, зводи правил, вимоги та процедури, зокрема протиепізоотичні заходи, критерії безпеки кінцевого продукту, методи переробки та виробництва, процедури тестування, інспектування, сертифікації та ухвалення, карантинні заходи, положення щодо відповідних статистичних методів, процедур відбору зразків та методів оцінки ризику, пов'язані з виробництвом та обігом харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

виробник - фізична або юридична особа (її філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, представництва), що здійснює господарську діяльність з виробництва харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів, дієтичних добавок, допоміжних матеріалів для переробки та допоміжних засобів і матеріалів для виробництва з метою введення їх в обіг, а також обіг;

виробництво - господарська діяльність, пов'язана з виробленням об'єктів санітарних заходів, включаючи всі стадії технологічного процесу, у тому числі виготовлення, підготовку, змішування та пов'язані з цим процедури, обробку, наповнення, пакування, переробку, відновлення та інші зміни стану об'єкта;

висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи щодо безпечності харчових продуктів - документ установленої форми, в якому на підставі результатів аналізу ризику та перевірки (розширеного контролю), наданих виробником або постачальником зразка харчового продукту, допоміжних засобів та матеріалів для виробництва та обігу харчових продуктів, його виробничої технології і технологічного обладнання, що використовується при його виробництві, визначається перелік санітарних заходів та технічних регламентів, яких повинен дотримуватися виробник і постачальник для забезпечення безпечності харчового продукту;

експертний висновок (ветеринарний) - документ, виданий державною лабораторією ветеринарної медицини, який засвідчує придатність або непридатність до споживання людиною харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, або подальшої їх переробки чи іншого використання, а також щодо аналізу виробничої технології, якої повинен дотримуватися виробник і постачальник для забезпечення безпечності харчового продукту;

відповідні міжнародні організації - Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Комісія з Кодексу Аліментаріус, Всесвітня організація охорони здоров'я

тварин (МЄБ) та інші міжнародні організації, якими розробляються рекомендації, інструкції та стандарти, пов'язані із захистом здоров'я та життя людей від харчових ризиків;

дата "Вжити до" (кінцевий термін споживання) - термін, після закінчення якого, за будь-яких встановлених умов зберігання, харчовий продукт, вірогідно, не буде мати показників якості, зазвичай очікуваних споживачами, та не вважається придатним для реалізації;

державна санітарно-епідеміологічна експертиза щодо безпечності харчових продуктів - професійна діяльність, яку провадять органи, установи та заклади державної санітарно-епідеміологічної служби з метою запобігання, зменшення та усунення можливого шкідливого впливу на здоров'я людини харчового продукту і яка полягає в оцінці ризику, визначенні відповідних санітарних заходів та/або технічних регламентів щодо виробництва та/або введення в обіг харчових продуктів і проведення перевірки (розширеного контролю) на відповідність цим заходам та регламентам наданого виробником або постачальником зразка харчового продукту, допоміжних засобів та матеріалів для виробництва та обігу харчових продуктів, а також нових виробничих технологій і технологічного обладнання;

державний контроль - діяльність державних органів виконавчої влади, що здійснюється протягом усього процесу виробництва та/або обігу об'єктів санітарних заходів з метою забезпечення дотримання відповідних санітарних заходів і технічних регламентів особами, які здійснюють виробництво та/або обіг таких об'єктів;

державний моніторинг залишків ветеринарних препаратів, забруднювачів у необроблених харчових продуктах тваринного походження та кормах - виконання програм, передбачених Санітарним кодексом наземних тварин МЄБ;

державний нагляд - діяльність органів виконавчої влади, що здійснюється періодично з метою забезпечення дотримання відповідних санітарних заходів і технічних регламентів особами, які здійснюють виробництво та/або обіг об'єктів санітарних заходів і технічних регламентів;

дієтична добавка - вітамінні, вітамінно-мінеральні або трав'яні добавки окремо та/або в поєднанні у формі пігулок, таблеток, порошків, що приймаються перорально разом з їжею або додаються до їжі в межах фізіологічних норм, для додаткового порівняно із звичайним харчуванням вживання цих речовин; дієтичні добавки також містять або включають різні речовини або суміші речовин, у тому числі протеїн, вуглеводи, амінокислоти, істивні масла та екстракти рослинних і тваринних матеріалів, що вважаються необхідними або корисними для харчування та загального здоров'я людини;

допоміжний матеріал для переробки - будь-який матеріал, за винятком матеріалів харчового обладнання та інвентарю, які не споживаються у їжу самі по собі, а використовуються під час виробництва або переробки харчового продукту або його складових для досягнення певної виробничої мети, результатом чого є присутність залишків або формування похідних речовин у кінцевому продукті;

допоміжні засоби та матеріали для виробництва та обігу - матеріали або речовини, включаючи обладнання та інвентар, одиниці упаковки (контейнери), які контактують з харчовими продуктами і таким чином можуть впливати на їх безпечність;

експлуатаційний дозвіл - дозвіл, який видається відповідним головним державним санітарним лікарем та/або відповідним головним державним інспектором ветеринарної медицини оператору потужностей (об'єкта) на підставі перевірки дотримання цими потужностями (об'єктами) санітарних заходів і технічних регламентів, та дозволяє оператору потужностей (об'єкта) здійснювати господарську діяльність згідно з цим Законом;

етикетка - будь-яка бирка, напис, ярлик, що містить малюнки чи надписи, написані, надруковані, нанесені за допомогою трафарету, витиснені або вдавнені та прикріплені до одиниці упаковки (контейнера) з харчовими продуктами;

непридатний ("едалтерований") харчовий продукт - харчовий продукт вважається непридатним до споживання людиною ("едалтерованим"), якщо він:

містить отруйну або шкідливу речовину, яка робить його небезпечним для здоров'я людини (за винятком речовин, які не є доданими речовинами, якщо такі речовини є присутніми на рівнях, що не вважаються шкідливими для здоров'я людини);

містить додані отруйні або шкідливі речовини (за винятком пестицидів у сільськогосподарській сировині, а також харчових добавок, барвників або лікарських препаратів для тварин, які дозволені і не перевищують встановлених максимальних меж залишків або рівнів включення);

не відповідає обов'язковим мінімальним специфікаціям якості;

підготовлений, запакований чи у будь-який інший спосіб вироблений або знаходиться в обігу у такий спосіб чи за таких умов, що може спричинити його забруднення та небезпеку для здоров'я людини;

повністю або частково отриманий з хворої тварини або тварини, що була забитою у будь-який інший спосіб, ніж на скотобійні, яка знаходиться під наглядом;

знаходиться у контейнері або упаковці, який частково або повністю складається з отруйних або шкідливих речовин (речовини), що може зробити харчовий продукт небезпечним для здоров'я людини;

цілеспрямовано підданий іррадіації, за винятком використання іррадіаційної технології для прийнятних технічних цілей і відповідно до встановлених міжнародних вимог безпечного використання та застосування радіаційної іонізуючої технології;

містить харчову добавку, яка не затверджена для використання в Україні, або харчову добавку, яка не дозволена для використання у певному харчовому продукті, або харчову добавку, яка затверджена для використання у певному харчовому продукті, але була включена в обсязі, що перевищує рівень включень, встановлений санітарними заходами або технічними регламентами, або, якщо такі відсутні, - рівень включень, встановлений відповідними міжнародними організаціями;

містить пестициди або ветеринарні препарати чи їх залишки, які не дозволені у харчовому продукті, або залишки пестицидів чи ветеринарних препаратів у харчовому продукті перевищують максимальні межі залишку, встановлені санітарними заходами, або, якщо останні відсутні, - максимальні межі залишку, встановлені відповідними міжнародними організаціями;

якщо будь-який корисний інгредієнт був частково або повністю виключений з харчового продукту, якщо будь-яка речовина була частково або повністю замінена в харчовому продукті, якщо пошкодження або недоброякісність харчового продукту була прихована у будь-який спосіб або для збільшення обсягу чи ваги, або для зменшення його якості чи властивостей, або необґрунтовано (безпідставно) робить його більш привабливим чи таким, що має більшу цінність;

іншим чином не відповідає відповідним санітарним заходам або технічним регламентам;

забруднення - внесення або наявність (потрапляння або контамінація)

забруднюючої речовини у харчовому продукті або в об'єктах, з якими харчовий продукт контактує;

забруднююча речовина - будь-яка біологічна речовина, в тому числі організми, мікроорганізми та їх частини, або хімічна речовина, стороння домішка чи інша речовина, що ставить під загрозу безпечність та придатність харчового продукту;

заінтересовані торгові партнери - держави та інші суб'єкти міжнародного права, що є учасниками багатосторонніх та двосторонніх угод, учасником яких є також Україна, які регулюють застосування санітарних заходів, а також члени відповідних міжнародних організацій, членом яких є Україна;

звід правил - збірник підзаконних актів у сфері безпечності та якості харчових продуктів;

ідентифікація - процедура підтвердження відповідності органолептичних, біологічних, фізичних та хімічних параметрів і властивостей, специфічних для даного виду харчового продукту, тим параметрам і властивостям, які зазначаються при етикетуванні цього харчового продукту, а також процедура підтвердження загально визнаної назви даного виду продукту, торговельної марки та/або комерційного (фірмового) найменування;

копильний ароматизатор - копильний екстракт, що використовується при традиційних процесах копіння харчових продуктів;

м'ясо - всі їстівні частини тварини;

максимальна межа залишків (максимально допустимий рівень залишків) - максимально допустимий вміст у харчових продуктах або тваринних кормах певної речовини, включаючи пестициди, ветеринарні препарати, кормові добавки, залишки допоміжного матеріалу для переробки та іншу хімічну чи біологічну речовину, яка свідомо застосовується та/або вимагається технологією вирощування, зберігання, транспортування, виробництва харчових продуктів і залишки якої, включаючи похідні цієї речовини, такі як продукти конверсії, обміну речовин, реакції, що мають токсикологічне значення і є небезпечними для людей у разі перевищення їх максимально допустимого вмісту у харчових продуктах, що споживаються людьми;

максимальний рівень - максимальний вміст (концентрація) забруднюючої речовини у харчовому продукті або кормах для тварин, які є допустимими для такого продукту;

міжнародний ветеринарний (санітарний) сертифікат - сертифікат, форма та зміст якого відповідає рекомендаціям відповідних міжнародних організацій та видається державним лікарем ветеринарної медицини в країні експорту згідно з інструкціями відповідних міжнародних організацій і засвідчує стан здоров'я тварин та/або вимоги щодо охорони здоров'я людини, яким повинен відповідати харчовий продукт, що експортується;

міжнародні стандарти, інструкції та рекомендації - стандарти, інструкції та рекомендації, що розроблені та прийняті Комісією з Кодексу Аліментаріус, ВООЗ, МЕБ та іншими міжнародними організаціями, якими розробляються рекомендації, інструкції та стандарти, пов'язані із захистом здоров'я та життя людей від харчових ризиків;

мінімальні специфікації якості - характеристики якості, встановлені у вигляді органолептичних, хімічних, біологічних та фізичних характеристик харчового продукту, яким повинен відповідати певний харчовий продукт для того, щоб вважатися придатним для споживання людиною протягом його терміну придатності;

належна практика виробництва - практика виробництва харчових продуктів і допоміжних засобів та матеріалів для виробництва та обігу харчових продуктів, яка необхідна для виробництва безпечних та якісних продуктів, що відповідають технічним регламентам, санітарним заходам та іншим вимогам, що визначені у цьому Законі;

належний рівень захисту здоров'я людей - рівень захисту, що вважається достатнім при розробці санітарних заходів для захисту здоров'я та життя людей від несприятливого впливу, стосовно якого розробляються ці санітарні заходи, тобто прийнятний рівень ризику від настання несприятливого впливу;

небезпечний фактор (у харчових продуктах) - будь-який хімічний, фізичний, біологічний чинник, речовина, матеріал або продукт, що впливає або за певних умов чи рівнів концентрації може негативно впливати через харчування на здоров'я людини;

небезпечний харчовий продукт - харчовий продукт, який не відповідає вимогам, встановленим цим Законом;

недійсний міжнародний ветеринарний (санітарний) сертифікат - сертифікат, який оформлений нерозбірливо, містить неповні або недостовірні відомості, строк дії якого закінчився, має незасвідчені виправлення або підчистки, містить суперечливу або несумісну інформацію, складений мовою, яка не сумісна із офіційними зразками сертифікатів, виданий на харчові продукти, імпорт яких заборонено, або іншим чином не відповідає вимогам країни призначення харчового продукту;

необроблений харчовий продукт тваринного походження - м'ясо, риба, моллюски і ракоподібні, у тому числі свіжі, охолоджені або заморожені, та яйця, молоко, мед та їх продукти, які були вироблені шляхом зміни їх первинного стану без додавання харчових добавок, ароматизаторів або інших харчових продуктів;

неправильно маркований харчовий продукт - харчовий продукт вважається неправильно маркованим, якщо:

етикетка підроблена або вводить в оману;

харчовий продукт продається під назвою іншого продукту;

інформація на етикетці представлена недержавною мовою;

харчовий продукт упакований, заповнений у тару або підготовлений таким чином, що це вводить в оману;

етикетка харчового продукту не відповідає обов'язковим вимогам цього Закону щодо етикетування харчового продукту;

етикетка містить слова, словосполучення або дані, які важко прочитати або зрозуміти звичайному споживачу за звичайних умов використання, показу та продажу товару;

харчовий продукт піддавався дозволений радіоактивній обробці у будь-якій формі з метою збереження та забезпечення безпечності харчового продукту, а інформація про назву та адресу виробника, який здійснив радіоактивну обробку, не зазначена на етикетці згідно з вимогами етикетування, що визначені у цьому Законі, за винятком нефасованого товару, який не має етикеток та інформація стосовно якого повинна супроводжувати обіг, зазначатися у супровідному документі, який засвідчує те, що нефасований харчовий продукт піддавався радіоактивній обробці;

новий харчовий продукт - харчовий продукт, включаючи інгредієнти такого

харчового продукту, який ще не виходив на споживчий ринок України, тому що цей харчовий продукт:

має нову або цілеспрямовано модифіковану первісну молекулярну структуру;

містить або складається з генетично модифікованих організмів;

виготовлений з, але не містить генетично модифіковані організми;

містить або виділений з мікроорганізмів, грибів та водоростей;

містить або виділений з рослин та інгредієнтів харчових продуктів, виділених із тварин, за винятком харчових продуктів, включаючи інгредієнти цих харчових продуктів, що отримані за традиційними методами розведення тварин та мають історію безпечного харчового споживання;

вироблений шляхом застосування виробничого процесу, що раніше не використовувався і який може призвести до значних змін у складі та структурі харчових продуктів або інгредієнтів цих харчових продуктів та вплинути на їх поживну цінність, обмін речовин або рівень небезпечних факторів;

об'єкти санітарних заходів - харчові продукти, включаючи харчові продукти для спеціального дієтичного споживання, функціональні харчові продукти, а також харчові добавки, ароматизатори, дієтичні добавки та допоміжні матеріали для переробки, допоміжні засоби та матеріали для виробництва та обігу;

обіг - переміщення (транспортування) або зберігання та будь-які дії, пов'язані з переходом права власності чи володіння, включаючи продаж, обмін або дарування;

обладнання та інвентар - устаткування, машини, кухонні приладдя, кухонна техніка, столові приладдя, інструменти та інші засоби, поверхні яких безпосередньо контактують з харчовим продуктом під час його виробництва та обігу;

обов'язкові параметри безпечності - науково обґрунтовані та затверджені у встановленому законодавством порядку параметри (санітарні нормативи), включаючи максимальні межі залишків (далі - ММЗ), максимальні рівні (далі - МР), допустимі добові дози (далі - ДДД), рівні включень, недотримання яких у харчових продуктах може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людини;

одиниця упаковки (контейнер) - будь-яка упаковка, включаючи обгортку, незалежно від матеріалу і форми, яка частково або повністю покриває харчовий продукт, для його постачання як окремої одиниці (контейнер може містити кілька упаковок);

оператор потужностей - виробник, який здійснює передбачені цим Законом види діяльності, використовуючи потужності (об'єкти), які належать йому на правах власності або користування;

оцінка ризику - науково обґрунтований процес, який складається з ідентифікації небезпеки, характеристики небезпеки, оцінки впливу, характеристики ризику;

партія - будь-яка визначена кількість харчового продукту з однаковою назвою та властивостями, який вироблений за однакових умов на одній і тій самій потужності (об'єкті);

пестициди - токсичні речовини, їх сполуки або суміші речовин хімічного чи біологічного походження, призначені для знищення, регуляції та припинення розвитку гризунів, бур'янів, деревної або чагарникової рослинності, засмічуючих

видів риб та шкідливих організмів, внаслідок дії яких уражаються рослини, тварини, люди і завдається шкода матеріальним цінностям та людям, які споживають харчові продукти, якщо залишкові рівні пестицидів у таких продуктах перевищують ММЗ. Крім пестицидів, включають також речовини, призначені для регулювання росту рослин, дефоліанти, десиканти, засоби проріджування зав'язей або стримування пророщування, а також речовини, що застосовуються до або після збору врожаю з метою захисту товарів від псування протягом періоду зберігання та транспортування, за винятком добрив, поживних речовин для рослин і тварин та ветеринарних препаратів;

повідомлення про ризик - взаємний обмін інформацією про ризик між спеціалістами з оцінки ризику, особами, що здійснюють управління ризиком, заінтересованими торговими партнерами та іншими заінтересованими сторонами;

поживна цінність - усі основні природні компоненти харчового продукту, включаючи вуглеводи, білки, жири, вітаміни, мінерали та солі;

позначка придатності - позначка, яка застосовується згідно з положеннями цього Закону для підтвердження придатності необробленого харчового продукту тваринного походження для споживання людиною;

потужності (об'єкти) - територія, споруди або комплекс споруд, приміщення, будівлі, обладнання та інші засоби, включаючи транспортні засоби, що використовуються у виробництві або обігу об'єктів санітарних заходів;

прийнятний сертифікат - міжнародний санітарний або ветеринарний сертифікат, який не є недійсним або фальсифікованим;

придатність харчового продукту або придатний харчовий продукт - стан харчового продукту або харчовий продукт, який є прийнятним для споживання людиною, тобто є безпечним та відповідає мінімальним специфікаціям якості згідно з його призначенням;

прикордонний державний інспектор ветеринарної медицини (далі - прикордонний ветеринарний інспектор) - ветеринарний інспектор відповідної кваліфікації, який уповноважений Департаментом перевіряти імпортні, транзитні та експортні вантажі харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, а також дозволяти ввезення або вивезення продуктів залежно від їх придатності для споживання людиною та видавати міжнародні ветеринарні сертифікати;

прикордонні інспекційні пости - потужності (об'єкти), що розташовані у пункті пропуску через державний кордон України, включаючи пункти на автомобільних шляхах, залізничних станціях, аеропортах, морських і річкових портах, де здійснюється відповідний державний контроль (інспектування) імпортованих та експортованих вантажів з товарами, що переміщуються через державний кордон України;

прикордонний санітарний інспектор - посадова особа державної санітарно-епідеміологічної служби відповідної кваліфікації, яка уповноважена Головним державним санітарним лікарем України перевіряти імпортні, експортні та транзитні вантажі з об'єктами санітарних заходів, за винятком харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, а також дозволяти ввезення або вивезення продуктів залежно від їх придатності для споживання людиною;

референс (арбітражна) лабораторія - уповноважена відповідно Головним державним санітарним лікарем України та/або Головним державним ветеринарним інспектором України лабораторія, що залучається в якості "третьої сторони" при вирішенні спірних питань за результатами лабораторних досліджень;

ризик - можливість виникнення та вірогідні масштаби наслідків від негативного впливу об'єктів санітарних заходів протягом певного періоду часу;

рівень включень - максимально допустима кількість (вміст) речовини, яка може використовуватися в харчовому продукті або додаватися до нього;

розчинник для екстрагування - будь-яка речовина для розчинення харчового продукту або будь-якого його компонента, в тому числі для будь-якої забруднюючої речовини, що міститься в харчовому продукті або на його поверхні, яка використовується при здійсненні процедури екстрагування під час переробки харчових продуктів або компонентів цих харчових продуктів та яка повинна видалятися, оскільки може призвести до ненавмисної, але з технічної точки зору неминучої появи залишків або похідних речовин у харчових продуктах;

розширений контроль - процес перевірки безпечності та мінімальних показників якості об'єкта санітарних заходів на підставі його лабораторного дослідження, що проводиться ветеринарною або санітарною службами згідно з їх компетенцією;

рослинні продукти (харчові продукти рослинного походження) - гриби, ягоди, овочі, фрукти та інші харчові продукти рослинного походження, призначені для споживання людиною;

санітарний захід безпечності харчових продуктів (далі - санітарний захід) - застосування будь-яких законів, постанов, інших нормативно-правових актів, вимог та процедур для захисту життя та здоров'я людей від ризику, що виникає від харчових домішок, забруднюючих речовин, токсинів або хвороботворних організмів у харчових продуктах, підконтрольних санітарній службі, та харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, виконання яких є обов'язковим. Санітарні заходи включають, зокрема, обов'язкові параметри безпечності кінцевого продукту; методи переробки та виробництва; процедури експертизи, інспектування, сертифікації та ухвалення; положення щодо відповідних статистичних методів; процедури відбору зразків та методи оцінки ризику; вимоги щодо пакування та етикетування, які безпосередньо стосуються безпечності харчових продуктів;

санітарний інспектор - посадова особа державної санітарно-епідеміологічної служби, що має спеціальну медичну освіту та уповноважена здійснювати державний санітарно-епідеміологічний нагляд;

сертифікат придатності для споживання людиною - разовий документ, що видається за результатами державного контролю або розширеного контролю відповідно головним державним санітарним лікарем або головним державним ветеринарним інспектором згідно з компетенцією та засвідчує придатність харчового продукту для споживання людиною за призначенням;

{ Визначення терміна статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5316-VI (5316-17) від 02.10.2012 }

сільськогосподарська продукція - сільськогосподарські харчові продукти тваринного і рослинного походження, що призначені для споживання людиною у сирому або переробленому стані як інгредієнти для їжі;

стандарт - документ, затверджений центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики, яким встановлено для загального та систематичного використання правила, інструкції або характеристики продуктів, пов'язаних з ними процесів або послуг, додержання яких є обов'язковим. Стандарт не містить вимог щодо безпечності харчових продуктів, встановлених санітарними заходами, та може включати або бути цілком присвячений вимогам щодо позначення, упаковки, маркування та етикетування продукту чи процесу, а також вимогам до термінології, яка вживається щодо процесу, продукту чи послуги;

строк придатності - проміжок часу, визначений виробником харчового продукту, протягом якого, у разі додержання відповідних умов зберігання,

транспортування, харчовий продукт зберігає відповідність обов'язковим параметрам безпечності та мінімальним специфікаціям якості;

технічний регламент - нормативно-правовий акт, затверджений центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики, в якому зазначаються характеристики продукту чи пов'язані з ним процеси і методи виробництва, включаючи відповідні адміністративні положення, виконання яких є обов'язковим. Технічний регламент не містить вимог щодо безпечності харчових продуктів, встановлених санітарними заходами, та може включати або бути цілком присвяченим вимогам щодо термінології, позначення, пакування, маркування та етикетування стосовно продукту, процесу чи методу виробництва;

технологічний ароматизатор - продукт, одержаний з дотриманням належної практики виробництва, шляхом нагрівання (до температури, що не перевищує 180 (град.) С, не довше 15 хвилин) суміші інгредієнтів, які не обов'язково повинні мати ароматизуючі властивості і принаймні один з яких повинен містити азот, а інший - бути відновлюючим цукром;

уповноважена лабораторія - акредитована лабораторія, якій відповідним державним органом надано право випробовувати (вимірювати параметри, аналізувати) відповідно до спеціальних методів та процедур харчові продукти, харчові добавки, дієтичні добавки, допоміжні матеріали для переробки, допоміжні засоби і матеріали для виробництва та обігу з метою проведення розширеного контролю (перевірки);

управління ризиком - процес вибору альтернативних рішень на підставі результатів оцінки ризику та в разі необхідності вибору і впровадження відповідних засобів управління (контролю), включаючи регуляторні заходи;

фальсифікований (міжнародний санітарний або ветеринарний) сертифікат - сертифікат, який не затверджений до використання або виданий з порушенням форми, встановленої офіційним органом сертифікації країни експортера, або виданий не уповноваженими на це особами, організаціями, іншими суб'єктами, або містить неправдиву чи недостовірну інформацію;

функціональний харчовий продукт - харчовий продукт, який містить як компонент лікарські засоби та/або пропонується для профілактики або пом'якшення перебігу хвороби людини;

харчова добавка - будь-яка речовина, яка зазвичай не вважається харчовим продуктом або його складником, але додається до харчового продукту з технологічною метою в процесі виробництва, та яка у результаті стає невід'ємною частиною продукту (термін не включає забруднюючі речовини, пестициди або речовини, додані до харчових продуктів для поліпшення їх поживних властивостей);

харчовий продукт (їжа) - будь-яка речовина або продукт (сирий, включаючи сільськогосподарську продукцію, необроблений, напівоброблений або оброблений), призначений для споживання людиною. Харчовий продукт включає напій, жувальну гумку та будь-яку іншу речовину, включаючи воду, які навмисно включені до харчового продукту під час виробництва, підготовки або обробки;

харчові продукти для спеціального дієтичного споживання (використання) - харчові продукти, які спеціально перероблені або розроблені для задоволення конкретних дієтичних потреб, що існують через конкретний фізичний чи фізіологічний стан людини та/або специфічну хворобу або розлад, і які реалізуються як такі, у тому числі продукти дитячого харчування, харчування для спортсменів та осіб похилого віку. Склад таких харчових продуктів повинен значною мірою відрізнятися від складу звичайних продуктів подібного роду, якщо такі звичайні харчові продукти існують, але не можуть бути заміниками лікарських засобів;

НАССР (Система аналізу ризиків та контролю (регулювання) у критичних точках) - система для ідентифікації, оцінки, аналізу та контролю ризиків, що є важливими для безпечності харчових продуктів;

якість харчового продукту - ступінь досконалості властивостей та характерних рис харчового продукту, які здатні задовольнити потреби (вимоги) та побажання тих, хто споживає або використовує цей харчовий продукт;

міжнародний санітарний сертифікат - сертифікат, форма і зміст якого відповідає рекомендаціям відповідних міжнародних організацій та видається уповноваженим органом країни походження і засвідчує придатність харчового продукту для споживання людиною, крім продукції, підконтрольної ветеринарній службі;

м'ясопереробні, рибодобувні, рибопереробні, молокопереробні підприємства - потужності будь-якої форми власності, що здійснюють переробку м'яса, сирого товарного молока, живої, охолодженої або мороженої риби, інших морепродуктів з метою отримання готових харчових продуктів;

підприємства гуртового зберігання необроблених харчових продуктів тваринного походження (холодокомбінати, холодильники, спеціалізовані гуртівні) - потужності будь-якої форми власності, що здійснюють зберігання сировини та готових харчових продуктів за визначених умов з метою їх подальшої гуртової реалізації;

офіційний (уповноважений) лікар ветеринарної медицини - спеціаліст ветеринарної медицини, призначений Департаментом та/або його територіальними органами для виконання наданих йому офіційних повноважень, що пов'язані із захистом життя і здоров'я тварин та захистом здоров'я людей від спільних з тваринами захворювань (зоонозів), інспектування підконтрольних вантажів (товарів) та видачі необхідних супровідних ветеринарних документів.

Стаття 2. Законодавство про безпечність та якість харчових продуктів

Законодавство про безпечність та якість харчових продуктів складається з цього Закону та інших актів законодавства, що видаються відповідно до нього.

Спеціальне законодавство України щодо окремих категорій харчових продуктів повинне відповідати положенням цього Закону.

Дія цього Закону не поширюється на тютюн і тютюнові вироби та харчові продукти, вироблені для особистого споживання.

{ Частина третя статті 2 в редакції Закону N 1778-VI (1778-17) від 17.12.2009 }

Р о з д і л І І

УЧАСТЬ ДЕРЖАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Стаття 3. Державне забезпечення безпечності та якості харчових продуктів

Держава забезпечує безпечність та якість харчових продуктів з метою захисту життя і здоров'я населення від шкідливих факторів, які можуть бути присутніми у харчових продуктах, шляхом:

встановлення обов'язкових параметрів безпечності для харчових продуктів;

встановлення мінімальних специфікацій якості харчових продуктів у технічних регламентах;

встановлення санітарних заходів і ветеринарно-санітарних вимог для потужностей (об'єктів) та осіб, які зайняті у процесі виробництва, продажу (постачання), зберігання (експонування) харчових продуктів;

забезпечення безпечності нових харчових продуктів для споживання людьми до початку їх обігу в Україні;

встановлення стандартів для харчових продуктів з метою їх ідентифікації;

забезпечення наявності у харчових продуктах для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктах і дієтичних добавках заявлених особливих характеристик та їх безпечності для споживання людьми, зокрема особами, які мають особливі дієтичні потреби;

інформування та підвищення обізнаності виробників, продавців (постачальників) і споживачів стосовно безпечності харчових продуктів та належної виробничої практики;

встановлення вимог щодо знань та умінь відповідального персоналу виробників, продавців (постачальників);

встановлення вимог щодо стану здоров'я відповідального персоналу виробників, продавців (постачальників);

участі у роботі відповідних міжнародних організацій, які встановлюють санітарні заходи та стандарти харчових продуктів на регіональному і світовому рівнях;

здійснення державного контролю на потужностях (об'єктах), де виробляються та переробляються продукти, що становлять значний ризик для здоров'я і життя людей;

здійснення державного нагляду з метою перевірки виконання виробниками та продавцями (постачальниками) об'єктів санітарних заходів вимог цього Закону;

виявлення порушень цього Закону та здійснення необхідних заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, які не виконують положення цього Закону.

Стаття 4. Державні органи, що забезпечують розробку, затвердження та впровадження санітарних заходів щодо безпечності та якості харчових продуктів

1. До системи державних органів, які в межах їх компетенції забезпечують розробку, затвердження та впровадження санітарних заходів, а також державний контроль та нагляд за їх виконанням входять:

Кабінет Міністрів України;

центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я;

Державна санітарно-епідеміологічна служба України (далі - Санітарна служба);

Державна служба ветеринарної медицини України (далі - Ветеринарна служба);

центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики;

центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики.

2. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони здоров'я є органом,

який затверджує належний рівень захисту здоров'я людей, обов'язкові параметри безпечності та мінімальні специфікації якості харчових продуктів, звід правил і належну практику виробництва харчових продуктів та координує діяльність органів виконавчої влади з питань безпечності та якості харчових продуктів.

Стаття 5. Харчові продукти та потужності (об'єкти), підконтрольні Санітарній службі та Ветеринарній службі

1. Санітарна служба здійснює державний нагляд (державний санітарно-епідеміологічний нагляд) за всіма об'єктами санітарних заходів. Санітарна служба здійснює державний контроль у визначених санітарним законодавством випадках за такими харчовими продуктами на потужностях (об'єктах) з їх виробництва та/або обігу (далі - харчові продукти, підконтрольні санітарній службі):

- 1) усі харчові продукти для спеціального дієтичного споживання;
- 2) усі функціональні харчові продукти;
- 3) усі харчові продукти, крім визначених у частині другій цієї статті.

2. Ветеринарна служба здійснює державний контроль та державний нагляд за такими харчовими продуктами (далі - харчові продукти, підконтрольні ветеринарній службі):

- 1) необроблені харчові продукти тваринного походження на потужностях (об'єктах) з їх виробництва;
- 2) усі рослинні продукти, сільськогосподарська продукція та необроблені харчові продукти тваринного походження, що продаються на агропродовольчих ринках.

3. Ветеринарна служба здійснює державний контроль за виробництвом і готовою продукцією на м'ясопереробних, рибодобувних, рибопереробних, молокопереробних підприємствах, які використовують необроблені харчові продукти тваринного походження як сировину, та підприємствах гуртового зберігання необроблених харчових продуктів тваринного походження.

Стаття 6. Повноваження Санітарної служби

Санітарна служба:

1) бере участь у роботі Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус з питань, що належать до її компетенції, включаючи розробку та перегляд санітарних заходів;

2) встановлює санітарні (гігієнічні) вимоги для потужностей (об'єктів) з виробництва та обігу харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів, дієтичних добавок, допоміжних засобів та матеріалів для виробництва та обігу, допоміжних матеріалів для переробки;

3) затверджує обов'язкові параметри безпечності харчових продуктів та інших об'єктів санітарних заходів;

4) впроваджує та здійснює державний нагляд за виконанням санітарних заходів у частині дотримання вимог санітарного законодавства щодо об'єктів санітарних заходів, які регулюють захист життя і здоров'я людини, та веде державний моніторинг його результатів;

5) консулює та проводить навчання виробників та продавців (постачальників) стосовно систем НАССР або аналогічних систем забезпечення безпечності виробництва харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі;

6) здійснює державний нагляд за запровадженням систем НАССР та аналогічних систем забезпечення якості та безпечності, які використовуються виробниками харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, харчових добавок, ароматизаторів, дієтичних добавок і допоміжних матеріалів для переробки та продавцями (постачальниками) харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів, дієтичних добавок та допоміжних матеріалів для переробки;

7) проводить державний контроль та/або державний нагляд на потужностях (об'єктах) з виробництва харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, харчових добавок, ароматизаторів, дієтичних добавок та допоміжних матеріалів для переробки;

8) проводить державний контроль та/або державний нагляд на всіх потужностях (об'єктах) з обігу харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів, дієтичних добавок та допоміжних матеріалів для переробки;

9) видає сертифікат придатності для споживання людиною на запит заінтересованих сторін на підставі результатів розширеного контролю харчових продуктів;

10) запроваджує програми вибіркового та стандартного контролю харчових продуктів під час їх обігу;

11) проводить розширений контроль на підставі професійної оцінки санітарного інспектора або в рамках програми вибіркового контролю харчових продуктів, що здійснюється в порядку державного нагляду, для перевірки:

а) заявленої виробником поживної цінності харчового продукту;

б) дотримання обов'язкових параметрів безпечності та мінімальних специфікацій якості харчових продуктів;

в) безпечності об'єктів санітарних заходів;

г) правильності умов використання харчових продуктів, у тому числі дотримання інструкцій виробника щодо зберігання, транспортування, виставлення на продаж та приготування, у разі виконання яких гарантується безпечність харчового продукту;

12) разом з іншими відповідними державними органами бере участь у розробленні стандартів для харчових продуктів, допоміжних засобів і матеріалів для виробництва та обігу;

13) разом з іншими відповідними державними органами бере участь у розробленні технічних регламентів, що встановлюють мінімальні специфікації якості для харчових продуктів;

14) разом з іншими відповідними державними органами бере участь у розробленні технічних регламентів для харчових добавок, ароматизаторів, допоміжних засобів для переробки, допоміжних засобів і матеріалів для виробництва та обігу і потужностей (об'єктів);

15) призначає та проводить лабораторні дослідження для оцінки безпечності та якості харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі;

16) організовує та проводить державну санітарно-епідеміологічну експертизу;

17) встановлює періодичність державного нагляду для потужностей (об'єктів) з виробництва та обігу харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, на підставі аналізу ризиків;

18) здійснює стандартний та розширений санітарний прикордонний контроль вантажів з харчовими продуктами, підконтрольних санітарній службі, що імпортуються або експортуються;

19) визначає та затверджує перелік харчових продуктів, які звичайно представляють високий та низький ризик для здоров'я людей;

20) разом з іншими відповідними державними органами уповноважує акредитовані лабораторії на проведення досліджень (випробувань) для перевірки параметрів безпечності та якості харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі;

21) здійснює погодження:

а) технічних умов виробництва харчових продуктів;

б) технічних регламентів, стандартів, що застосовуються до об'єктів санітарних заходів;

в) проекти потужностей (об'єктів) для виробництва та обігу харчових продуктів;

г) методик вимірювань та методів випробувань харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, на предмет дотримання відповідних санітарних заходів;

22) затверджує переліки:

а) методик вимірювань та методів випробувань харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, на предмет дотримання відповідних санітарних заходів;

б) лабораторій, призначених для ідентифікації, випробування та оцінки ефективності харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок;

23) видає експлуатаційні дозволи операторам потужностей (об'єктів), які займаються виробництвом харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, та веде реєстри таких експлуатаційних дозволів;

24) видає експлуатаційні дозволи операторам потужностей (об'єктів), які здійснюють введення в обіг харчових продуктів, та веде реєстри таких експлуатаційних дозволів;

25) визначає форму та зміст інформації про придбання та використання харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів та допоміжних матеріалів для переробки, які повинні вести особи, що здійснюють виробництво з метою забезпечення відслідковування таких продуктів;

26) здійснює реєстрацію та веде Державний реєстр харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання і функціональних харчових продуктів, дієтичних добавок; реєстр харчових добавок, ароматизаторів та допоміжних матеріалів для переробки; реєстр висновків санітарно-епідеміологічної експертизи;

27) проводить санітарно-епідеміологічне розслідування, спрямоване на виявлення причин та умов, що призводять до надходження в обіг небезпечних або непридатних до споживання харчових продуктів, виникнення і поширення інфекційних хвороб через харчові продукти, групових та індивідуальних харчових отруєнь та вживає заходів щодо припинення їх подальшого поширення;

28) у межах компетенції вживає заходів для усунення порушень цього Закону та притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні таких правопорушень, у порядку, встановленому законом.

Стаття 7. Повноваження Ветеринарної служби

Ветеринарна служба:

1) бере участь у роботі Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус з питань, що належать до її компетенції, включаючи розробку та перегляд санітарних заходів;

2) проводить державний ветеринарно-санітарний контроль та нагляд на потужностях (об'єктах) для вирощування (виробництва) тварин, необроблених харчових продуктів тваринного походження та обігу сільськогосподарської продукції і видає відповідні ветеринарні документи, що засвідчують їх ветеринарно-санітарний стан;

3) проводить дозабійне інспектування тварин та післязабійне інспектування їх продуктів на бойнях, а також післязабійне інспектування тварин, забитих на полюванні, на потужностях (об'єктах), призначених для цих цілей;

4) впроваджує та здійснює нагляд за виконанням санітарних заходів у частині дотримання вимог Закону України "Про ветеринарну медицину" (2498-12) та інших нормативно-правових актів, які регулюють захист життя і здоров'я тварин, а також людей від захворювань, спільних з тваринами (зоонозів), що застосовуються до об'єктів санітарних заходів, їй підконтрольних;

5) надає консультації та проводить навчання виробників харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, з питань систем НАССР або аналогічних систем забезпечення безпечності та якості;

6) здійснює державний нагляд за запровадженням систем НАССР або аналогічних систем забезпечення безпечності та якості, які використовуються виробниками харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

7) здійснює державний контроль та/або державний нагляд на потужностях (об'єктах) з виробництва та обігу харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, та агропродовольчих ринках;

8) видає сертифікати придатності для споживання людиною на запит заінтересованих сторін на підставі державного контролю або результатів розширеного контролю харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

9) проводить розширений контроль на підставі професійної оцінки ветеринарного інспектора або в рамках програми вибіркового контролю харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, з метою перевірки:

а) заявленої виробником поживної цінності харчового продукту;

б) дотримання мінімальних специфікацій якості харчових продуктів;

в) дотримання обов'язкових параметрів безпечності харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

г) правильності умов використання харчових продуктів, у тому числі інструкцій виробника щодо впливу зберігання, транспортування виставлення на продаж та приготування на безпечність харчового продукту, підконтрольних ветеринарній службі;

10) проводить стандартний та розширений прикордонний санітарний контроль імпорتنих, транзитних та експортних вантажів харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

11) видає експлуатаційні дозволи операторам потужностей (об'єктів), які займаються виробництвом харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, та для агропродовольчих ринків, а також веде їх реєстри;

12) видає міжнародні ветеринарні сертифікати на харчові продукти, підконтрольні ветеринарній службі;

13) уповноважує акредитовані лабораторії на проведення досліджень (випробувань) для перевірки параметрів безпечності та якості харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

14) затверджує методики вимірювань, методи випробувань харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, та їх переліки;

15) затверджує перелік референс лабораторій на проведення арбітражних досліджень харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

16) запроваджує програми вибіркового та стандартного контролю харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, під час їх обігу та виконання загальнодержавних програм державного моніторингу максимальних меж залишків ветеринарних препаратів та інших забруднюючих речовин у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі;

17) встановлює періодичність проведення державного нагляду за потужностями (об'єктами) з виробництва харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, на підставі аналізу ризику;

18) призначає та проводить лабораторні дослідження для оцінки безпечності та якості харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

19) разом з іншими відповідними державними органами розробляє стандарти для харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

20) бере участь у розробці технічних регламентів, що встановлюють мінімальні специфікації якості для харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

21) проводить епізоотичне або за необхідності бере участь у санітарно-епідеміологічних розслідуваннях, спрямованих на встановлення причин та умов, що призводять до надходження в обіг небезпечних або непридатних для споживання харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

22) у межах своєї компетенції вживає заходів для усунення порушень цього Закону та притягнення до відповідальності осіб, які є винними в таких порушеннях, у порядку, встановленому законом;

23) встановлює та затверджує ветеринарно-санітарні вимоги для потужностей (об'єктів) з виробництва та обігу харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

24) бере участь або затверджує обов'язкові параметри безпечності харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

25) організовує та проводить державну ветеринарно-санітарну експертизу;

26) погоджує технічні умови виробництва, технічні регламенти, стандарти, проекти потужностей (об'єктів) харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній

службі.

Стаття 8. Національна Комісія України з Кодексу Аліментаріус

1. Національна Комісія України з Кодексу Аліментаріус рекомендує, а Головний державний санітарний лікар України затверджує:

1) максимальні межі залишків пестицидів та ветеринарних препаратів для харчових продуктів;

2) рівні включень або максимальні рівні вмісту у харчових продуктах забруднюючих речовин, харчових добавок, допоміжних матеріалів для переробки;

3) методи та процедури впровадження державного нагляду, державного контролю, розширеного контролю та контролю ризиків, які становлять харчові продукти, підконтрольні санітарній службі;

4) рекомендовані допустимі добові дози споживання дієтичних добавок;

5) вимоги до запровадження системи НАССР або аналогічних систем забезпечення безпечності та якості під час виробництва та обігу харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі;

6) щорічну програму проведення вибіркового розширеного контролю всіх харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, що перебувають в обігу в Україні.

2. Національна Комісія України з Кодексу Аліментаріус рекомендує, а Головний державний санітарний лікар України та Головний державний ветеринарний інспектор України разом затверджують:

1) вимоги до запровадження Системи аналізу ризиків та контролю (регулювання) у критичних точках або аналогічних систем забезпечення безпечності під час виробництва підконтрольних харчових продуктів.

3. Національна Комісія України з Кодексу Аліментаріус рекомендує, а Головний державний ветеринарний інспектор України затверджує:

1) методи контролю зоонозів, патологоанатомічні методи на післязабійному етапі;

2) максимальні межі залишків ветеринарних препаратів для кожного компонента, що вводиться в корм для тварин, та готового корму для тварин;

3) рівні включень кормових домішок до корму для тварин або на його поверхні.

4. Національна Комісія України з Кодексу Аліментаріус:

1) координує діяльність щодо гармонізації вітчизняного законодавства до міжнародного у сфері безпечності та якості харчових продуктів;

2) розробляє проекти нових та зміни до існуючих санітарних заходів;

3) здійснює уніфікацію науково-методичних підходів до розроблення санітарних заходів та технічних регламентів, оцінки ризику та визначення обов'язкових параметрів безпечності харчових продуктів, а також розробки методів та процедур для забезпечення безпечності харчових продуктів у процесі їх виробництва та обігу;

4) сприяє впровадженню нових технологій виробництва харчових продуктів,

міжнародних стандартів та вітчизняних технічних регламентів щодо технологій виробництва харчових продуктів, міжнародних санітарних заходів та нових методів аналізу харчових продуктів, рекомендованих відповідними міжнародними організаціями;

5) виконує функції інформаційно-довідкової служби, що забезпечує надання інформації з питань роботи Комісії з Кодексу Аліментаріус і впровадження в Україні її рекомендацій та рішень;

6) бере участь у засіданнях Комісії з Кодексу Аліментаріус та її комітетів;

7) організовує проведення наукових, експертних досліджень з питань, що належать до її компетенції.

5. Національна Комісія України з Кодексу Аліментаріус діє на підставі положення (903-2006-п), затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Стаття 9. Лабораторії, що проводять оцінку безпечності та якості харчових продуктів

1. Лабораторні вимірювання, випробування та/або дослідження харчових продуктів з метою оцінки їх безпечності та якості можуть проводитися такими акредитованими лабораторіями:

1) лабораторіями потужностей (об'єктів), що здійснюють виробництво та/або введення в обіг харчових продуктів;

2) лабораторіями Санітарної та Ветеринарної служб;

3) лабораторіями центрального органу виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики;

4) іншими лабораторіями.

2. Лабораторії, зазначені в частині першій цієї статті, підлягають акредитації для проведення вимірювань згідно з міжнародними вимогами, а також підлягають акредитації для проведення лабораторних досліджень харчових продуктів згідно з міжнародними стандартами, інструкціями та рекомендаціями національним органом України з акредитації або відповідним іноземним органом з акредитації.

3. Лабораторні вимірювання, випробування та/або дослідження харчових продуктів з метою державного контролю та державного нагляду, в тому числі при імпорті або експорті, проводяться акредитованими лабораторіями, уповноваженими Головним державним санітарним лікарем України щодо харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, та Головним державним ветеринарним інспектором України щодо харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі.

4. Процедура та критерії уповноваження лабораторій, у тому числі арбітражних, для проведення діагностичних досліджень з метою державного контролю або державного нагляду розробляються Національною Комісією України з Кодексу Аліментаріус та затверджуються Головним державним санітарним лікарем України або Головним державним інспектором ветеринарної медицини України в межах їх компетенції.

5. Методи вимірювань та методології досліджень харчових продуктів для перевірки обов'язкових параметрів безпечності та мінімальних специфікацій якості повинні відповідати міжнародним стандартам, інструкціям і рекомендаціям та затверджуватися Головним державним санітарним лікарем України для харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, та Головним державним ветеринарним інспектором України для харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі.

Стаття 10. Повноваження санітарного інспектора

1. При здійсненні державного контролю та/або державного нагляду санітарний інспектор має право:

1) безперешкодного доступу без попередження до потужностей (об'єктів), що здійснюють виробництво або обіг об'єктів санітарних заходів, у будь-який час протягом звичайного часу роботи;

2) інспектувати, з дотриманням вимог законодавства, будь-які будівлі, транспортні засоби, тимчасові та інші потужності (об'єкти), випробувальні лабораторії, що знаходяться на потужностях (об'єктах);

3) інспектувати санітарний стан потужностей (об'єктів) для виробництва та/або обігу об'єктів санітарних заходів;

4) інспектувати додержання гігієнічних вимог, встановлених термінів проходження медичного огляду персоналом, що опосередковано або безпосередньо контактує з харчовими продуктами, та в разі порушення цих вимог і термінів видавати припис про відсторонення їх від роботи до усунення порушення;

5) під час державного нагляду проводити оцінку систем, що засновані на принципах НАССР;

6) інспектувати і відбирати зразки харчових продуктів на всіх етапах виробництва та їх етикетування, нехарчових субстанцій і об'єктів, допоміжних засобів і матеріалів для виробництва та обігу, матеріалів та обладнання, що використовуються для випробування, контролювання технологічних процесів, очищення та технічного обслуговування приміщень;

7) перевіряти та отримувати копії документів для перевірки їх відповідності вимогам цього Закону, а також матеріалів про системи внутрішнього контролю безпечності та якості, в тому числі системи НАССР;

8) проводити оцінку результатів лабораторних досліджень зразків об'єктів, зазначених у пункті 6 частини першої цієї статті;

9) видавати припис про тимчасову заборону обігу харчових продуктів, якщо є підозра, що вони небезпечні, непридатні для споживання або неправильно марковані, до отримання результатів лабораторного дослідження цих харчових продуктів;

10) видавати припис щодо усунення порушень умов використання експлуатаційного дозволу;

11) збирати докази, які необхідні для обґрунтування підозри порушення санітарних заходів та умов використання експлуатаційного дозволу, в тому числі відбирати зразки матеріалів і речовин, які підтверджують підозру або документально фіксують порушення;

12) проводити санітарно-епідеміологічне розслідування порушень цього Закону.

2. Головні державні санітарні лікарі або їх заступники мають такі повноваження:

1) видавати постанову про виправлення етикетування або іншого виправлення неправильного маркування будь-яких харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів;

2) видавати постанову щодо обробки, переробки (зміни стану) або утилізації

(зміни призначеного використання) харчового продукту;

3) видавати постанову щодо знищення об'єкта санітарних заходів його власником під наглядом санітарного інспектора;

4) звертатися до суду із заявою про прийняття рішення про конфіскацію та знищення об'єкта санітарних заходів у передбачених цим Законом випадках;

5) видавати постанову про призупинення виробництва;

6) видавати, призупиняти дію та анулювати експлуатаційні дозволи на потужності (об'єкти) з виробництва та/або обігу харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі. { Пункт 6 частини другої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2436-VI (2436-17) від 06.07.2010 }

Стаття 11. Повноваження ветеринарного інспектора

1. При здійсненні державного контролю та/або державного нагляду за харчовими продуктами, підконтрольними ветеринарній службі, на потужностях (об'єктах), що займаються виробництвом та обігом таких харчових продуктів, ветеринарний інспектор має права, зазначені у пунктах 2, 3, 5-11 частини першої статті 10, а головні державні ветеринарні інспектори мають права, зазначені в частині другій статті 10.

2. Ветеринарні інспектори та головні державні ветеринарні інспектори також мають право:

1) безперешкодного доступу без попередження до потужностей (об'єктів), що здійснюють виробництво та обіг харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, у будь-який час протягом звичайного часу роботи;

2) наносити позначку придатності для споживання людиною на туші тварин або їх частини, одиницю упаковки або контейнер з необробленими харчовими продуктами тваринного походження.

Стаття 12. Принципи та порядок здійснення державного контролю та державного нагляду

1. Методи, які використовуються при здійсненні державного контролю та державного нагляду за харчовими продуктами та іншими об'єктами санітарних заходів, повинні відповідати поставленим цілям. Державний контроль здійснюється постійно та вибірково (вибірковий контроль) і може бути розширеним або стандартним.

2. Державний нагляд за об'єктами санітарних заходів здійснюється без попереднього повідомлення, регулярно, згідно із складеними програмами інспектування, що визначають періодичність проведення інспекцій та порядок здійснення державного нагляду за відповідністю об'єктів санітарних заходів вимогам, що встановлені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

3. Періодичність проведення державного нагляду будь-якої конкретної потужності (об'єкта), на яку поширюються положення цього Закону, або будь-яких об'єктів санітарних заходів, включаючи такий, що здійснюється в рамках програм вибіркового контролю харчових продуктів, повинна відображати:

1) визначені ризики, пов'язані з об'єктом санітарних заходів або потужностями (об'єктами), а також з технологією виробництва та/або переробки;

2) результати попереднього державного нагляду;

3) надійність процедур контролю, які застосовуються оператором потужностей

(об'єкта) для забезпечення дотримання відповідних санітарних заходів та технічних регламентів;

4) існуючу підозру про невиконання оператором потужностей (об'єкта) вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів.

4. Якщо при проведенні державного нагляду, за професійною оцінкою санітарного інспектора, існує підозра, що харчовий продукт або інший об'єкт санітарних заходів, підконтрольний санітарній службі, є небезпечним, непридатним для споживання або неправильно маркованим, або якщо, за професійною оцінкою ветеринарного інспектора, існує підозра, що харчовий продукт, підконтрольний ветеринарній службі, є небезпечним або непридатним до споживання, санітарний інспектор або ветеринарний інспектор (далі - відповідний інспектор) відбирає зразки об'єкта без надання компенсації власнику та видає припис про тимчасову заборону обігу такого харчового продукту або іншого об'єкта санітарних заходів, про що інформує відповідного головного державного санітарного лікаря або відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини чи їх заступників.

5. Зразки об'єктів санітарних заходів, відібрані у зв'язку з підозрою або встановленням факту їх небезпечності чи непридатності до споживання, повинні негайно направлятися до уповноваженої лабораторії на дослідження. Уповноважена лабораторія після проведення досліджень негайно повинна надати звіт про результати дослідження відповідному головному державному санітарному лікарю або відповідному головному державному інспектору ветеринарної медицини чи їх заступникам для прийняття рішення щодо подальшого поводження із зазначеним об'єктом санітарних заходів.

6. Після отримання результатів лабораторного дослідження зразків відповідний головний державний санітарний лікар або головний державний інспектор ветеринарної медицини чи їх заступники приймають рішення щодо дій, яких необхідно вжити відповідно до частин сьомої та восьмої цієї статті.

7. Якщо на підставі лабораторних досліджень харчового продукту або іншого об'єкта санітарних заходів виявляється порушення положень цього Закону, відповідний головний державний санітарний лікар або головний державний інспектор ветеринарної медицини чи їх заступники повинні вжити таких заходів:

1) у разі неправильного маркування - видати постанову про виправлення етикетування або іншим чином виправлення неправильного маркування;

2) у разі непридатності до споживання:

а) якщо харчовий продукт залишається безпечним для споживання людиною або інший об'єкт санітарних заходів можна зробити придатним для використання у виробництві харчових продуктів або для іншого використання - видати постанову про його обробку, переробку або утилізацію (зміну призначеного використання);

б) якщо харчовий продукт є небезпечним для споживання людиною, але безпечним для іншого використання - видати постанову про вилучення з обігу та заборону використання за призначенням.

8. Якщо лабораторне дослідження підтверджує, що об'єкт санітарних заходів є небезпечним для споживання людиною та для іншого використання, відповідний головний державний санітарний лікар, головний державний інспектор ветеринарної медицини чи їх заступники видають постанову про вилучення цього об'єкта з використання або обігу та зобов'язує власника цього об'єкта знищити цей об'єкт під наглядом відповідного інспектора.

9. Рішення щодо подальшого поводження з об'єктом санітарних заходів, зразки якого були відібрані у зв'язку з підозрою або встановленням факту їх

небезпечності або непридатності до споживання, повинно бути доведено до відома виробника та/або продавця (постачальника) протягом одного робочого дня після отримання звіту лабораторії, зазначеного у частині п'ятій цієї статті.

10. Рішення відповідного головного державного санітарного лікаря або відповідного державного інспектора ветеринарної медицини щодо поводження з харчовими продуктами або іншими об'єктами санітарних заходів може бути оскаржено вищестоящій посадовій особі або до суду.

11. Збитки, завдані оператору потужностей (об'єкта) у зв'язку з неправомірною заборобою обігу об'єкта санітарних заходів, зупиненням або припиненням виробничого процесу або застосуванням до цієї особи інших адміністративно-господарських санкцій, передбачених цією статтею, підлягають відшкодуванню в порядку, встановленому Господарським кодексом (436-15) та іншими законами України.

Стаття 13. Обов'язки санітарних і ветеринарних інспекторів

1. При здійсненні державного контролю та/або державного нагляду санітарний інспектор або ветеринарний інспектор повинен:

1) дотримуватися вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до цього Закону;

2) забезпечувати конфіденційність будь-якої інформації, яка становить комерційну таємницю, за винятком випадків, передбачених законодавством України;

3) надавати документи, що посвідчують його особу як санітарного або ветеринарного інспектора;

4) перевіряти виконання відповідних санітарних заходів, що встановлені для потужностей (об'єктів), які інспектуються;

5) складати та надавати документи про проведення інспекції та відбір зразків, які передбачені відповідними нормативно-правовими актами, виданими відповідно до цього Закону.

2. Відповідний інспектор, який порушує вимоги цього Закону та інших нормативно-правових актів, виданих відповідно до цього Закону, несе передбачену законом відповідальність.

Стаття 14. Розробка, перегляд, внесення змін, прийняття та застосування санітарних заходів

1. Санітарні заходи розробляються, переглядаються, змінюються Національною Комісією України з Кодексу Аліментаріус, відповідними органами державної влади згідно з цим Законом та затверджуються Головним державним санітарним лікарем України, центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я та/або Головним державним інспектором ветеринарної медицини України в межах їх компетенції та відповідно до таких вимог:

1) усі санітарні заходи ґрунтуються на наукових принципах та існуючих наукових обґрунтуваннях, за винятком випадків, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті;

2) у разі якщо існують міжнародні стандарти, інструкції чи рекомендації, санітарні заходи розробляються на їх основі, крім випадків, якщо ці міжнародні стандарти, інструкції чи рекомендації недостатні для забезпечення належного рівня захисту здоров'я людини;

3) у разі відсутності або недостатності міжнародних стандартів, інструкцій

чи рекомендацій для забезпечення належного рівня захисту здоров'я людини санітарні заходи розробляються виходячи з оцінки ризику, з урахуванням методів оцінки ризику згідно з нормами, встановленими відповідними міжнародними організаціями;

4) у разі недостатності наукових обґрунтувань, необхідних для здійснення оцінки ризику, або у разі виникнення надзвичайних обставин, що можуть спричинити або загрожувати виникненням проблем для здоров'я людини, санітарні заходи розробляються на підставі існуючої відповідної інформації, отриманої від відповідних міжнародних організацій, або санітарних заходів, що застосовуються заінтересованими торговими партнерами.

2. Усі санітарні заходи, включаючи заходи, прийняті за надзвичайних обставин, підлягають перегляду та оновленню з метою забезпечення умов, за яких такі заходи застосовувалися б лише в межах, необхідних для захисту здоров'я людини, якщо:

- 1) надходить нова наукова інформація;
- 2) надходять суттєві коментарі від зацікавлених торгових партнерів.

3. Санітарні заходи не повинні обмежувати торгівлю більше, ніж це є необхідним для досягнення належного рівня захисту здоров'я людини, враховуючи технічну та економічну доцільність.

4. Огляд запропонованих санітарних заходів та порядок отримання інформації щодо них, а також коментарі щодо їх застосування підлягають опублікуванню у засобах масової інформації.

5. Усі запропоновані санітарні заходи, які не узгоджуються з міжнародними стандартами або для яких не існує міжнародних стандартів і щодо яких очікується, що вони можуть значно вплинути на експортні можливості заінтересованих торгових партнерів, підлягають повідомленню через центр обробки запитів та надання повідомлень (далі - центр обробки запитів та надання повідомлень) не менш як за 60 днів до підготовки остаточного проекту санітарного заходу згідно з положеннями відповідних міжнародних угод.

6. Коментарі, отримані в результаті повідомлення та публікації запропонованих нових або змінених санітарних заходів, беруться до уваги на недискримінаційній основі до прийняття таких заходів. За письмовим запитом осіб або заінтересованих торгових партнерів центр обробки запитів та надання повідомлень надає текст запропонованого санітарного заходу із зазначенням, якщо це можливо, положень, що суттєво відрізняються від міжнародних стандартів, інструкцій та рекомендацій.

7. У разі виникнення надзвичайних обставин санітарні заходи можуть прийматися до повідомлення за умови, що таке повідомлення здійснюється негайно та невідкладно.

8. Усі нові та змінені санітарні заходи негайно публікуються після їх прийняття у відповідному офіційному друкованому виданні і набирають чинності не раніше ніж через шість місяців після дати відповідної публікації.

9. За надзвичайних обставин, а також у разі вжиття заходів, що зменшують обмеження щодо імпорту, санітарний захід може вступати в силу з дати прийняття, за умови наступного опублікування у відповідному офіційному друкованому виданні.

10. При розробці, перегляді, внесенні змін, прийнятті та застосуванні санітарних заходів відповідні заходи, які застосовуються в іншій країні, вважаються еквівалентними заходам, які застосовуються та приймаються в Україні, якщо така країна об'єктивно доведе, що ці заходи досягають такого або вищого

рівня захисту здоров'я людини порівняно з тими, що вимагаються Україною.

11. Усі санітарні заходи застосовуються лише в обсязі, необхідному для захисту здоров'я людини і без необґрунтованої дискримінації між вітчизняними та імпортованими харчовими продуктами або між різними постачальниками харчових продуктів, що імпортуються.

12. Кабінет Міністрів України за рекомендацією Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус забезпечує прийняття нормативно-правових актів на виконання положень цієї статті.

Стаття 15. Належний рівень захисту здоров'я людей

1. Головний державний санітарний лікар України за рекомендацією Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус визначає належний рівень захисту здоров'я людини від ризиків, пов'язаних з харчовими продуктами.

2. Належний рівень захисту здоров'я людини визначається на підставі такого:

1) загального стану здоров'я населення та ризиків, які є властивими для середовища життєдіяльності людини;

2) стандартів, інструкцій та рекомендацій відповідних міжнародних організацій;

3) мінімізації негативного впливу на міжнародну та внутрішню торгівлю при застосуванні санітарних заходів.

Стаття 16. Надання інформації про відповідні санітарні заходи та технічні регламенти

1. Центр обробки запитів та надання повідомлень на запит будь-якої особи України або будь-якої особи іншої держави надає будь-яку інформацію про санітарні заходи та відповідні технічні регламенти щодо об'єктів санітарних заходів.

Ця інформація включає:

1) наукове обґрунтування санітарних заходів, які вживаються до імпортованих та вітчизняних харчових продуктів;

2) процедури і засоби оцінки ризиків для здоров'я людини, пов'язаних з харчовими продуктами, та дані звітів щодо оцінки таких ризиків;

3) процедури та засоби контролю харчових продуктів в Україні;

4) чинні інструкції, вимоги та процедури інспектування та контролю харчових продуктів;

5) відомості щодо членства та участі України у відповідних міжнародних організаціях або міжнародних угодах стосовно санітарних заходів та тексти таких угод;

6) будь-яку іншу відповідну інформацію.

2. Положення про центр обробки запитів та надання повідомлень, порядок надання інформації та оплати витрат на проведення зазначених робіт і надання послуг встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 17. Процедури контролю, інспектування та ухвалення

1. Санітарна і ветеринарна служби передбачають до всіх процедур державного контролю та державного нагляду (далі - процедури) такі вимоги:

- 1) проведення процедур повинно відповідати міжнародним стандартам, інструкціям та рекомендаціям відповідних міжнародних організацій;
- 2) процедури виконуються швидко та без невиправданої затримки;
- 3) відбір зразків обмежується обсягами, що є необхідними та обґрунтованими;
- 4) заявника, який звертається із заявою про проведення процедур контролю, інспектування та ухвалення, негайно інформують про будь-які недоліки поданої заяви;
- 5) результати процедур негайно повідомляються заявнику у письмовій формі та в повному обсязі;
- 6) заявнику за його запитом повідомляється про очікуваний час завершення таких процедур;
- 7) зазначені процедури рівною мірою застосовуються до об'єктів санітарних заходів як іноземного, так і вітчизняного походження;
- 8) усі затверджені процедури, включаючи процедури, що забезпечують відповідність харчового продукту, що був змінений (підданий обробці, переробці або зміні в інший спосіб), вимогам санітарних заходів, а також інформацію, необхідну для проведення процедур, обмежують обсягами, що необхідні для здійснення санітарних заходів;
- 9) з метою захисту комерційних інтересів заявника виконуються правила щодо збереження конфіденційності наданої заявником інформації;
- 10) плата, що стягується за процедури контролю, інспектування та ухвалення, є однаковою як для об'єктів санітарних заходів вітчизняного походження, так і іноземного походження;
- 11) відбір зразків та проведення процедур щодо використання потужностей (об'єктів) зводять до мінімуму пов'язані з цим незручності та є справедливими стосовно імпортованих, експортних чи вітчизняних об'єктів санітарних заходів;
- 12) розгляд скарг щодо проведення процедур контролю, якщо скарга виявилась обґрунтованою.

2. Процедури контролю, інспектування та ухвалення здійснюються Санітарною та Ветеринарною службами для забезпечення виконання вимог санітарних заходів.

Стаття 18. Державна санітарно-епідеміологічна експертиза та ветеринарно-санітарна експертиза

1. Державній санітарно-епідеміологічній експертизі підлягають:

- 1) нові харчові продукти;
- 2) харчові продукти для спеціального дієтичного споживання, функціональні харчові продукти, дієтичні добавки, харчові добавки, ароматизатори та допоміжні матеріали для переробки з метою їх затвердження для реєстрації і використання в Україні;
- 3) допоміжні засоби та матеріали для виробництва та обігу, що вводяться в обіг;

4) проекти потужностей (об'єктів) для виробництва та обігу харчових продуктів;

5) системи забезпечення якості та безпечності на потужностях (об'єктах) для виробництва та обігу харчових продуктів;

6) технології, що раніше не використовувалися в Україні;

7) харчові продукти, які вперше ввозяться в Україну і на які у постачальника немає дійсного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи або виданої цьому постачальнику декларації виробника.

2. Порядок, методи та обсяг необхідних досліджень державної санітарно-епідеміологічної експертизи повинні враховувати ступінь ризику об'єктів цієї експертизи для здоров'я людини, а також факт схвалення відповідними міжнародними організаціями об'єктів, систем забезпечення якості та безпечності технологій, що підлягають державній санітарно-епідеміологічній експертизі, для використання у, на або разом із харчовими продуктами.

3. Державна санітарно-епідеміологічна експертиза об'єктів, зазначених у частині першій цієї статті, за винятком нових харчових продуктів, проводиться протягом 30 робочих днів після отримання повної заявки на таку експертизу. Державна санітарно-епідеміологічна експертиза нових харчових продуктів проводиться протягом 90 робочих днів після отримання повної заявки на експертизу нових харчових продуктів.

4. Якщо державна санітарно-епідеміологічна експертиза не закінчена протягом терміну, визначеного у частині третій цієї статті, замовнику експертизи надається письмове обґрунтування причин подовження термінів проведення експертизи.

5. Головний державний санітарний лікар України встановлює вимоги до заявки, процедуру для проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи та ведення реєстру висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи, надання інформації з реєстру висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи та її публікації.

6. Порядок оплати та вартість робіт з проведення державної санітарно-епідеміологічної та ветеринарно-санітарної експертизи встановлюється Кабінетом Міністрів України.

7. Державній ветеринарно-санітарній експертизі підлягають:

1) харчові продукти тваринного походження, підконтрольні ветеринарній службі;

2) проекти потужностей (об'єктів) для виробництва та обігу харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі;

3) потужності (об'єкти) для виробництва та обігу харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, з метою видачі експлуатаційного дозволу або відновлення його дії після призупинення;

4) потужності (об'єкти), що виробляють харчові продукти, підконтрольні ветеринарній службі, для імпорту в Україну та експортні потужності (об'єкти) з метою відповідної реєстрації;

5) системи забезпечення якості та безпечності на потужностях (об'єктах) для виробництва та обігу харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі.

Р о з д і л III

**ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ВИРОБНИКІВ І ПРОДАВЦІВ
(ПОСТАЧАЛЬНИКІВ)**

Стаття 19. Права виробників та продавців (постачальників)

Особи, які відповідно до цього Закону займаються виробництвом та обігом харчових продуктів, мають право:

1) одержувати в установленому порядку необхідну, доступну та достовірну інформацію від відповідних органів виконавчої влади про результати державного контролю та державного нагляду за виробництвом та обігом їх харчових продуктів;

2) одержувати від постачальників сільськогосподарської продукції, харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів та матеріалів для виробництва (переробки) харчових продуктів декларацію виробника, зазначену у статті 21 цього Закону;

3) вимагати зберігання конфіденційності будь-якої інформації та нерозголошення конфіденційної інформації, за винятком випадків, передбачених чинним законодавством;

4) оскаржувати результати лабораторних досліджень, якщо ці результати відрізняються від результатів, отриманих виробником з використанням таких самих або ідентичних методів аналізу, та проводити арбітражні дослідження в уповноваженій та акредитованій арбітражній лабораторії;

5) оскаржувати будь-які рішення відповідних інспекторів, що стосуються їх господарської діяльності, відповідно до законодавства;

6) звертатися за захистом своїх прав до суду;

7) вимагати відшкодування збитків, заподіяних внаслідок постачання їм непридатних до споживання, неправильно маркованих або небезпечних об'єктів санітарних заходів, за умови їх використання та зберігання відповідно до інструкцій, наданих їх постачальником;

8) бути звільненим від відшкодування збитків, пов'язаних із непридатністю до споживання або небезпечністю харчового продукту, завданих внаслідок порушення іншими особами, в тому числі споживачами, відповідних санітарних заходів.

Стаття 20. Обов'язки виробників та продавців (постачальників)

1. Особам, які займаються діяльністю з виробництва або введення в обіг харчових продуктів, забороняється виробляти та/або вводити в обіг небезпечні, непридатні до споживання або неправильно марковані харчові продукти.

2. Введення в обіг об'єктів санітарних заходів виробником та/або продавцем (постачальником) слід розуміти як декларацію про безпечність цього об'єкта та його відповідність вимогам цього Закону та іншим обов'язковим вимогам, встановленим відповідними технічними регламентами.

3. За 30 днів до першого введення в обіг в Україні об'єктів санітарних заходів, за винятком харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, виробник або продавець (постачальник), який вперше вводить ці об'єкти в обіг, зобов'язаний надати повідомлення про це та декларацію виробника Головному державному санітарному лікарю України.

4. За 30 днів до першого введення в обіг в Україні харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, виробник або продавець (постачальник), який вперше вводить ці харчові продукти в обіг, зобов'язаний надати повідомлення про

це та декларацію виробника Головному державному ветеринарному інспектору України.

5. Головний державний санітарний лікар України та Головний державний інспектор ветеринарної медицини України затверджують форму та порядок надання повідомлення, зазначеного у частинах третій і четвертій цієї статті.

6. Особи, які займаються виробництвом або введенням в обіг харчових продуктів, повинні:

1) виконувати вимоги цього Закону;

2) застосовувати санітарні заходи та належну практику виробництва, системи НАССР та/або інші системи забезпечення безпечності та якості під час виробництва та обігу харчових продуктів;

3) забезпечувати використання у харчових продуктах дозволених інгредієнтів, які використовуються у дозволених межах, є безпечними та належної якості;

4) забезпечувати наявність достатньої та надійної інформації щодо поживної цінності, складу, належних умов зберігання, застережень та приготування харчових продуктів;

5) надавати декларацію виробника згідно із статтею 21 цього Закону;

6) забезпечувати належні умови зберігання та/або експонування харчових продуктів;

7) запобігати продажу небезпечних, непридатних до споживання та неправильно маркованих харчових продуктів;

8) добровільно вилучати харчові продукти, які вони виробили або вводять у обіг, у разі виявлення факту, що такі харчові продукти небезпечні, непридатні до споживання або неправильно марковані;

9) виправляти недоліки харчових продуктів, які вироблені або знаходяться в обігу та не відповідають вимогам цього Закону;

10) забезпечувати безперешкодний доступ відповідного інспектора, який здійснює державний контроль або державний нагляд, до потужностей (об'єктів) з виробництва або обігу харчових продуктів протягом звичайного часу роботи та дозволяти відбір зразків об'єктів санітарних заходів, а також інших матеріалів і речовин на зазначених потужностях (об'єктах), та надавати за вимогою відповідного інспектора документи, необхідні для цієї мети;

11) компенсувати відповідно до закону шкоду, заподіяну споживачам внаслідок споживання непридатних до споживання або неправильно маркованих харчових продуктів та споживання харчових продуктів, які були визнані небезпечними, за умови їх зберігання, приготування та/або споживання згідно з інструкціями, наданими виробником та/або продавцем;

12) вести облік придбання, з посиланням на відповідну декларацію виробника, та використання харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів та допоміжних матеріалів для переробки, що застосовуються для виробництва або обігу харчових продуктів, протягом трьох років для забезпечення відслідковування таких харчових продуктів. У разі серійного виробництва харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів та допоміжних матеріалів для переробки такий облік здійснюється за номером партії.

Стаття 21. Декларація виробника

Виробник сільськогосподарської продукції, призначеної для споживання людиною, харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів або допоміжних матеріалів для переробки зобов'язаний видавати декларацію виробника на такі об'єкти під час введення їх в обіг.

Декларація виробника засвідчує відповідність харчових продуктів, харчових добавок, ароматизаторів або допоміжних матеріалів для переробки вимогам, визначеним у декларації за умови, що вимоги, встановлені виробником, виконуються протягом подальших дій.

Декларація виробника видається на визначений період часу для серійного виробництва одного й того самого харчового продукту, харчової добавки, ароматизатора, допоміжного засобу для переробки або для партії.

Якщо декларація виробника видається на серійне виробництво продукту, включені до неї партії повинні зазначатись у такій декларації виробника. Декларація виробника, що видається на партію, повинна містити посилання на конкретну партію.

Декларація виробника повинна містити таку інформацію:

- 1) назву та адресу виробника;
- 2) назву харчового продукту, харчової добавки, ароматизатора, допоміжного матеріалу для переробки та іншу інформацію, необхідну для ідентифікації продукту;
- 3) посилання на санітарні заходи, технічні регламенти або стандарти, відповідність з якими засвідчується, та умови, за яких така відповідність буде підтримуватися (умови транспортування, зберігання та інші умови обігу);
- 4) дату видачі, ім'я, підпис та посаду особи, яка видала декларацію виробника;
- 5) для продуктів, вироблених в Україні, контрольний (реєстраційний) номер, наданий виробнику після отримання експлуатаційного дозволу відповідно до положень статті 22 цього Закону.

Виробник, що видає декларацію виробника, повинен мати документальні докази дійсності його декларації. Такими документальними доказами визнаються, зокрема, протоколи вимірювань, досліджень, проведених акредитованою лабораторією, документи про впровадження на виробництві систем НАССР або аналогічних систем забезпечення безпечності та якості вироблених товарів, експлуатаційні дозволи і документи про результати державного контролю та державного нагляду санітарної та/або ветеринарної служби відповідно.

Р о з д і л І V

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Стаття 22. Експлуатаційний дозвіл для потужностей (об'єктів)
з виробництва, переробки або реалізації харчових
продуктів

1. Оператори потужностей (об'єктів), що здійснюють в Україні діяльність з виробництва та/або обігу харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, повинні отримати експлуатаційний дозвіл відповідного головного державного санітарного лікаря, який видається на кожну з таких потужностей (об'єктів), що використовуються для здійснення вищезазначеної діяльності. Потужностям (об'єктам), які потребують експлуатаційного дозволу, присвоюється персональний

контрольний (реєстраційний) номер. Потужності (об'єкти) та їх оператори заносяться до реєстру потужностей (об'єктів), який ведеться в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

2. Оператори потужностей (об'єктів), що здійснюють діяльність з виробництва харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, та оператори агропродовольчих ринків повинні отримати експлуатаційний дозвіл відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини для кожної з таких потужностей (об'єктів). Потужностям (об'єктам), які потребують експлуатаційного дозволу, присвоюється персональний контрольний (реєстраційний) номер. Потужності (об'єкти) та їх оператори заносяться до реєстру потужностей (об'єктів), який ведеться в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики.

3. Реєстри, зазначені у частинах першій і другій цієї статті, повинні бути доступними для громадськості в електронному та/або іншому вигляді.

4. Форма та умови експлуатаційного дозволу, порядок його отримання, призупинення, анулювання та поновлення, а також розмір плати за видачу та поновлення експлуатаційного дозволу встановлюються Кабінетом Міністрів України (712-2007-п) на підставі спільного подання центральних органів виконавчої влади у сфері охорони здоров'я та з питань аграрної політики.

{ Частина четверта статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2436-VI (2436-17) від 06.07.2010 }

5. Рішення про видачу або відмову у видачі експлуатаційного дозволу приймається протягом 30 робочих днів з дня надходження документів для видачі експлуатаційного дозволу на виробництво та/або обіг харчових продуктів на розгляд санітарної служби.

Рішення про видачу або відмову у видачі експлуатаційного дозволу приймається протягом 30 робочих днів з дня надходження документів для видачі експлуатаційного дозволу на виробництво харчових продуктів на розгляд ветеринарної служби.

{ Статтю 22 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом N 2436-VI (2436-17) від 06.07.2010 }

6. Підставою для відмови у видачі експлуатаційного дозволу операторові потужності (об'єкта), що провадить діяльність з виробництва та/або обігу харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, є:

1) зареєстровані протягом останніх шести місяців випадки харчових отруєнь, гострих кишкових інфекцій або інших захворювань, де фактором передачі, доведеним у встановленому законодавством порядку, були харчові продукти, вироблені на потужності (об'єкті), заявленій для видачі експлуатаційного дозволу;

2) зареєстровані факти виявлення небезпечної чи непридатної до споживання продукції, виробленої на потужності (об'єкті), заявленій для видачі експлуатаційного дозволу;

3) відмова оператора потужності (об'єкта) у проведенні інспекції, невиконання ним приписів, розпоряджень, виданих за результатами проведення органом державного нагляду (контролю) планових та позапланових заходів.

{ Статтю 22 доповнено частиною шостою згідно із Законом N 2436-VI (2436-17) від 06.07.2010 }

7. Підставою для відмови у видачі експлуатаційного дозволу операторові потужності (об'єкта), що провадить діяльність з виробництва харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, та операторові агропродовольчого ринку, крім підстав, визначених у частині шостій цієї статті, також є:

1) запровадження карантинних обмежень та/або карантину у зв'язку з виникненням інфекційних захворювань, у тому числі спільних для тварин і людей;

2) нестворення адміністрацією (власником) агропродовольчого ринку умов для належної роботи державної лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи - невиділення у користування службових приміщень, облаштованих опаленням, освітленням, вентиляцією, водопроводом з гарячою і холодною водою, каналізацією.

{ Статтю 22 доповнено частиною сьомою згідно із Законом N 2436-VI (2436-17)
від 06.07.2010 }

8. Плата за видачу та поновлення експлуатаційного дозволу для потужностей (об'єктів) з виробництва, переробки або реалізації харчових продуктів, зараховується до Державного бюджету України. { Статтю 22 доповнено частиною восьмою згідно із Законом N 2436-VI (2436-17) від 06.07.2010 }

Стаття 23. Призупинення дії, анулювання та поновлення експлуатаційного дозволу для потужностей (об'єктів)

{ Назва статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2436-VI (2436-17)
від 06.07.2010 }

1. Дія експлуатаційного дозволу не призупиняється у разі:

1) якщо під час державного контролю або державного нагляду відповідний інспектор виявляє порушення умов експлуатаційного дозволу, яке можна негайно усунути у його присутності;

2) якщо під час державного контролю або державного нагляду відповідний інспектор виявляє порушення умов експлуатаційного дозволу, яке неможливо негайно усунути, але яке не становить безпосередньої загрози для життя та здоров'я населення.

2. У випадку, зазначеному у пункті 2 частини першої цієї статті, відповідний інспектор видає припис про усунення допущених порушень та/або тимчасову заборону обігу відповідних об'єктів санітарних заходів, про що негайно звітує відповідному головному державному санітарному лікарю або відповідному головному державному інспектору ветеринарної медицини чи їх заступникам, та бере на контроль виконання вимог цього припису.

3. Якщо під час державного контролю або державного нагляду відповідний інспектор виявляє порушення умов експлуатаційного дозволу, що становить безпосередню загрозу для здоров'я або життя населення, відповідний інспектор видає припис про призупинення функціонування потужності (об'єкта) та/або тимчасову заборону обігу об'єктів санітарних заходів, що пов'язані з такими порушеннями, про що негайно інформує відповідного головного державного санітарного лікаря або відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини чи їх заступників, які на підставі цього припису видають постанову про призупинення експлуатаційного дозволу.

4. Якщо оператор потужностей (об'єктів), що підлягають державному контролю або державному нагляду не виконає у встановлені терміни вимоги приписів, зазначених у частинах другій і третій цієї статті, відповідний головний державний санітарний лікар або відповідний головний державний інспектор ветеринарної медицини чи їх заступники повинні винести постанову про анулювання дії експлуатаційного дозволу, виданого на ці потужності (об'єкти), та виключити ці потужності (об'єкти) з відповідного реєстру у встановленому порядку.

5. Призупинення та/або анулювання експлуатаційного дозволу на потужності (об'єкт) оприлюднюється з метою захисту здоров'я споживачів.

6. Оператор потужностей (об'єкта), експлуатаційний дозвіл на які був анульований, має право подавати заяву на одержання іншого експлуатаційного

дозволу не раніше, ніж через шість місяців після дати анулювання попереднього дозволу.

7. Оператор потужностей (об'єкта), експлуатаційний дозвіл на які був призупинений або анульований, може оскаржити рішення про призупинення чи анулювання цього експлуатаційного дозволу вищестоящому головному державному санітарному лікарю або головному державному інспектору ветеринарної медицини протягом десяти днів після отримання рішення або до суду.

Оскарження прийнятого рішення не припиняє його дії.

{ Текст статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2436-VI (2436-17)
від 06.07.2010 }

Стаття 24. Затверджені експортні потужності (об'єкти)

1. Особи, які мають експлуатаційний дозвіл на потужності (об'єкти) з виробництва харчових продуктів та мають намір здійснювати експорт харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, до країн призначення, які мають особливі вимоги до потужностей (об'єктів), процесів виробництва, умов зберігання або інші подібні вимоги, що стосуються харчових продуктів, можуть звертатися до санітарної служби із запитом про проведення офіційної перевірки виконання ними цих вимог, а стосовно харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, - до ветеринарної служби (далі - відповідна служба).

2. Відповідна служба на підставі результатів офіційної перевірки виконання всіх вимог, встановлених країною призначення, до якої мають намір здійснювати експорт харчових продуктів потужності (об'єкти), затверджує ці потужності (об'єкти) (далі - затверджені експортні потужності (об'єкти)), про що вносить відповідні відомості до експлуатаційного дозволу.

3. Будь-який продукт, який експортується до країни призначення і який походить із затверджених експортних потужностей (об'єктів), повинен бути маркований відповідно до вимог країни призначення. У разі необхідності таке маркування може включати контрольний (реєстраційний) номер, передбачений статтею 22 цього Закону.

4. Відповідна служба веде реєстр затверджених експортних потужностей (об'єктів) із зазначенням країни призначення та кожного виду харчового продукту, для якого перевірено виконання встановлених вимог. Реєстр повинен бути доступним для громадськості в електронному та/або друкованому вигляді.

5. Порядок проведення офіційної перевірки виконання всіх вимог встановлених країною призначення, до якої мають намір здійснювати експорт харчових продуктів оператори затверджених експортних потужностей (об'єктів), процедура затвердження експортних потужностей (об'єктів), реєстрації та вилучення з реєстру встановлюються відповідно центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я та центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики.

6. Кабінет Міністрів України встановлює розмір плати за проведення офіційної перевірки виконання вимог, передбачених країною призначення.

Стаття 25. Вилучення затверджених експортних потужностей (об'єктів) з реєстру затверджених експортних потужностей (об'єктів)

1. Якщо в процесі здійснення державного контролю та/або державного нагляду відповідний інспектор встановить, що затверджені експортні потужності (об'єкти) не відповідають вимогам країни призначення, відповідний інспектор повинен зафіксувати порушення цих вимог у документі про проведення інспекції та негайно поінформувати про це відповідного головного державного санітарного лікаря або відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини чи їх заступників.

2. Відповідний головний державний санітарний лікар або головний державний інспектор ветеринарної медицини чи їх заступник повинні прийняти рішення щодо вилучення таких потужностей (об'єктів) або певних видів харчових продуктів, вироблених на таких потужностях (об'єктах), з реєстру затверджених експортних потужностей (об'єктів) у встановленому порядку.

3. Оператор затверджених експортних потужностей (об'єктів) може оскаржити рішення про тимчасове або постійне вилучення таких потужностей (об'єктів) або певного виду харчових продуктів, вироблених на таких потужностях (об'єктах), з реєстру затверджених експортних потужностей (об'єктів) вищестоящому головному державному санітарному лікарю або головному державному інспектору ветеринарної медицини протягом десяти днів після отримання рішення або до суду.

Оскарження прийнятого рішення не припиняє його дії.

4. У разі прийняття рішення про тимчасове або постійне вилучення затверджених експортних потужностей (об'єктів) або певного виду харчових продуктів, вироблених на таких потужностях (об'єктах), з реєстру затверджених експортних потужностей (об'єктів) відповідна служба повинна невідкладно повідомити про це компетентний орган країни призначення.

5. Компетентний орган будь-якої країни призначення, для якої відповідною службою проведено офіційну перевірку виконання встановлених вимог, повинен мати безперешкодний доступ до затверджених експортних потужностей (об'єктів) з метою інспектування таких потужностей для перевірки виконання встановлених вимог. Компетентний орган країни призначення зобов'язаний повідомити відповідну службу про зазначене інспектування принаймні за 48 годин.

6. Якщо в результаті інспектування затверджених експортних потужностей (об'єктів) для перевірки виконання встановлених вимог компетентний орган країни призначення дійде висновку, що такі потужності (об'єкти) не виконують встановлені вимоги, відповідна служба призупиняє або вилучає з реєстру своє затвердження потужності для експорту харчових продуктів до відповідної країни призначення згідно з рішенням зазначеного компетентного органу країни призначення. Рішення компетентного органу країни призначення про призупинення або вилучення з реєстру затвердження потужності для експорту харчових продуктів до відповідної країни призначення не підлягає оскарженню.

Стаття 26. Вимоги до потужностей (об'єктів), що виробляють харчові продукти для імпорту в Україну

1. Санітарна служба та Ветеринарна служба (далі - відповідна служба) відповідно до компетенції можуть встановлювати вимоги до потужностей (об'єктів), виробничих процесів, умов зберігання або інші вимоги стосовно харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, та харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, що імпортуються в Україну. Такі вимоги не повинні перевищувати аналогічні вимоги, які встановлені для вітчизняних виробників, що здійснюють виробництво та/або обіг таких харчових продуктів.

2. Відповідна служба може перевіряти дотримання вимог до потужностей (об'єктів), виробничих процесів, умов зберігання та інших вимог у країнах, з яких імпортується харчові продукти (далі - потужності (об'єкти) для імпорту в Україну). Відповідна служба повинна мати безперешкодний доступ до потужностей (об'єктів) для імпорту в Україну з метою інспектування таких потужностей для перевірки виконання вимог, визначених у частині першій цієї статті. Відповідна служба України зобов'язана повідомити відповідну компетентну службу країни-імпортера про зазначене інспектування принаймні за 60 днів. { Частина друга статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1104-V (1104-16) від 31.05.2007 }

3. Імпорт харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів з потужностей (об'єктів) для імпорту в Україну, під час інспектування яких відповідна служба виявила недотримання встановлених вимог, не дозволяється.

4. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони здоров'я веде реєстр потужностей (об'єктів) для імпорту в Україну харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі.

5. Центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики веде реєстр потужностей (об'єктів) для імпорту в Україну харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі.

6. Порядок проведення перевірки виконання вимог, визначених у частині першій цієї статті, реєстрації та вилучення з реєстру потужностей (об'єктів) для імпорту в Україну встановлюється відповідно центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я та центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики.

Р о з д і л V

ВИРОБНИЦТВО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Стаття 27. Вимоги до виробництва харчових продуктів

1. Харчові продукти, вироблені в Україні, повинні бути безпечними, придатними до споживання, правильно маркованими та відповідати санітарним заходам і технічним регламентам.

2. Для забезпечення безпечності харчових продуктів, вироблених в Україні, забороняється:

1) використання харчових добавок, які не зареєстровані для використання в Україні;

2) використання ароматизаторів та допоміжних матеріалів для переробки, які не зареєстровані для використання в Україні;

3) використання дієтичних добавок, які не зареєстровані для використання в Україні;

4) використання допоміжних засобів і матеріалів для виробництва та обігу, які не дозволені для прямого контакту з харчовими продуктами;

5) використання допоміжних засобів і матеріалів для виробництва та обігу, які за своєю природою та складом можуть передавати забруднюючі речовини харчовим продуктам;

6) використання харчових продуктів як інгредієнтів для виробництва, включаючи сільськогосподарську продукцію, якщо вони містять небезпечні фактори на рівнях, що перевищують обов'язкові параметри безпечності.

3. Виробники, що здійснюють діяльність з виробництва харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі, зобов'язані погодити технологію виробництва з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

4. Виробники, що здійснюють діяльність з виробництва харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, зобов'язані погодити технологію виробництва з центральним органом виконавчої влади у сфері аграрної політики.

Стаття 28. Державна реєстрація харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок

1. Забороняється введення в обіг харчових продуктів спеціального дієтичного використання, функціональних продуктів та дієтичних добавок, які не пройшли державну санітарно-епідеміологічну експертизу та державну реєстрацію.

2. Кабінет Міністрів України встановлює:

1) порядок віднесення харчових продуктів до категорії харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок (767-2013-п);

2) процедуру державної реєстрації харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок (767-2013-п);

3) процедуру ведення Державного реєстру харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок;

4) процедуру надання інформації, яка міститься у Державному реєстрі харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок;

5) вартість робіт, пов'язаних з Державною реєстрацією харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок, відповідно до положень статті 57 цього Закону.

Стаття 29. Вимоги до виробництва харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок

1. Забороняється виробництво харчових продуктів спеціального дієтичного використання, функціональних продуктів та дієтичних добавок, які не пройшли державну санітарно-епідеміологічну експертизу та державну реєстрацію.

2. Харчові продукти, що використовуються для виробництва харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок, повинні відповідати обов'язковим параметрам безпечності і мінімальним специфікаціям якості, що є прийнятними для споживача з особливими дієтичними потребами відповідно до санітарних заходів та технічних регламентів.

3. Дієтичні добавки можуть додаватися до окремих харчових продуктів з урахуванням рівня включень, визначеного у відповідних санітарних заходах, а також вироблятися для безпосереднього споживання як самостійний харчовий продукт.

Стаття 30. Реєстрація харчових добавок для харчових продуктів

1. Дозволяється використання харчових добавок у виробництві харчових продуктів та у харчових продуктах, що знаходяться в обігу, після їх реєстрації центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

2. Харчові добавки заносяться до відповідного реєстру за зверненням виробника та/або продавця (постачальника) або за рекомендацією Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус на підставі затверджених Головним державним санітарним лікарем України санітарно-епідеміологічних нормативів стосовно рівня включень таких харчових добавок у певних видах харчових продуктів та висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

3. У процесі реєстрації харчової добавки необхідно:

1) визначати харчові продукти, до яких ця добавка може додаватися, та умови, за яких вона може додаватися;

2) обмежувати харчову добавку до найнижчого рівня використання, який необхідний для досягнення бажаного ефекту;

3) враховувати будь-яке допустиме щоденне споживання або іншу еквівалентну оцінку обсягів споживання харчової добавки та її вірогідне щоденне споживання від усіх джерел, включаючи можливе щоденне споживання харчової добавки спеціальними групами споживачів.

4. Харчова добавка дозволяється до використання в Україні за умов, якщо:

1) існує обґрунтована технологічна необхідність у харчовій добавці і ця мета не може бути досягнута іншими технологічно доступними засобами;

2) харчова добавка не являє собою небезпеки для здоров'я споживача на рівні використання, на якому пропонується, що може бути встановлено на підставі доступних наукових доказів;

3) харчова добавка не вводить споживача в оману.

5. Будь-який виробник може звернутись із запитом на реєстрацію харчової добавки шляхом подання до центрального органу виконавчої влади у сфері охорони здоров'я заяви про реєстрацію харчової добавки, що супроводжується відповідною документацією, яка свідчить про те, що харчова добавка відповідає положенням частин другої, третьої і четвертої цієї статті. Якщо харчова добавка дозволена до використання відповідними міжнародними організаціями, інформація, що це підтверджує, додається до заяви про реєстрацію. Рішення щодо реєстрації або відмови в реєстрації харчової добавки для виробництва харчових продуктів в Україні чи обігу харчових продуктів, які містять таку харчову добавку, повинне бути видане протягом 120 робочих днів після одержання повної заяви.

6. Будь-яка харчова добавка, стосовно реєстрації якої було подано запит і яка була дозволена до використання відповідними міжнародними організаціями, підлягає експрес-реєстрації. Експрес-реєстрація має включати огляд звіту відповідних міжнародних організацій, які обґрунтовують можливість використання харчової добавки. Цей огляд повинен враховувати обставини та умови, специфічні для населення України, а також технічні та економічні можливості визначення присутності та/або рівні використання харчових добавок у харчових продуктах відносно рівнів включень, що затверджені відповідними міжнародними організаціями. Згідно з процедурою експрес-реєстрації рішення щодо реєстрації або відмови в реєстрації харчової добавки для виробництва харчових продуктів в Україні чи обігу харчових продуктів, які містять таку харчову добавку, повинне бути видане протягом 30 робочих днів після одержання повної заяви.

7. Порядок реєстрації харчових добавок встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

8. Вартість робіт, пов'язаних з реєстрацією харчових добавок, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 31. Вимоги до використання ароматизаторів

1. Положення цієї статті не застосовуються щодо:

1) істивних речовин та продуктів, призначених для безпосереднього споживання, з відновленням або без нього;

2) речовин, що мають виключно солодкий, кислий чи солоний смак;

3) матеріалів рослинного та тваринного походження, що мають природні ароматичні властивості, які не використовуються як ароматичні джерела.

2. Ароматизатори не повинні містити будь-які шкідливі фактори у кількостях, що перевищують максимальні рівні, та спричиняти присутність небажаних речовин у харчових продуктах у кількостях, що перевищують рівні, визначені обов'язковими показниками безпечності.

3. Ароматизатори, які можуть використовуватися у харчових продуктах, що виробляються та знаходяться в обігу в Україні, підлягають реєстрації центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я за зверненням виробника та/або продавця (постачальника) або за рекомендацією Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус на підставі затверджених Головним державним санітарним лікарем України гігієнічних нормативів стосовно рівня включень таких ароматизаторів у певних видах харчових продуктів та висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

4. Будь-який виробник може звернутись із запитом на реєстрацію ароматизаторів шляхом подання до центрального органу виконавчої влади у сфері охорони здоров'я заяви про реєстрацію ароматизатора, що супроводжується відповідною документацією, яка свідчить про те, що ароматизатор відповідає положенням частини другої цієї статті. Якщо ароматизатор дозволений до використання компетентними міжнародними організаціями, інформація, яка це підтверджує, додається до заяви про реєстрацію. Рішення щодо реєстрації або відмови у реєстрації ароматизатора для виробництва харчових продуктів в Україні чи обігу харчових продуктів, які містять такий ароматизатор, повинне бути видане протягом 120 робочих днів після одержання повної заяви.

5. Будь-який ароматизатор, стосовно реєстрації якого було подано запит і який було дозволено до використання у харчових продуктах відповідними міжнародними організаціями, підлягає експрес-реєстрації. Експрес-реєстрація має включати огляд звіту відповідних міжнародних організацій, який обґрунтовує можливість використання ароматизатора. Цей огляд повинен враховувати обставини та умови, специфічні для населення України, а також технічні та економічні можливості визначення присутності та/або рівні використання ароматизатора у харчових продуктах відносно рівнів включень, що затверджені відповідними міжнародними організаціями. Згідно з процедурою експрес-реєстрації рішення щодо реєстрації або відмови у реєстрації ароматизатора для виробництва харчових продуктів в Україні чи обігу харчових продуктів, які містять такий ароматизатор, повинне бути видане протягом 30 робочих днів після одержання повної заяви.

6. Порядок реєстрації ароматизаторів встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

7. Вартість робіт, пов'язаних з реєстрацією ароматизаторів, встановлюється Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 57 цього Закону.

Стаття 32. Вимоги до використання допоміжних матеріалів для переробки

Допоміжні матеріали для переробки, що використовуються у виробництві харчових продуктів, обіг яких здійснюється в Україні, не повинні спричиняти присутність шкідливих факторів у харчових продуктах у кількостях, що перевищують максимальні межі залишків.

Умови використання, максимальні межі залишків у харчовому продукті та мінімальні специфікації якості для допоміжних матеріалів для переробки, що використовуються у виробництві харчових продуктів, визначаються Головним державним санітарним лікарем України з урахуванням рекомендацій Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус.

Стаття 33. Забій тварин

1. Забороняється забій тварин, які не супроводжуються ветеринарним

документом, що засвідчує здоров'я тварин, які направляються на забій, та ветеринарно-санітарний стан потужності (об'єкта) походження таких тварин.

2. Забороняється здійснювати забій парнокопитних та інших копитних, а також забій свійської птиці та кролів в обсягах, що перевищують 5 голів на день, не на бойні, що має експлуатаційний дозвіл і зареєстрована ветеринарною службою.

(Частина друга статті 33 набирає чинності з 1 січня 2015 року згідно з пунктом 1 розділу XI цього Закону)

3. Бойні, обсяги щоденного виробництва яких не перевищують у середньому 10 голів великої рогатої худоби, 30 голів свиней, 50 голів овець або кіз, 500 голів свійської птиці або 250 голів кролів, звільняються від вимоги застосовувати систему НАССР.

4. Державний ветеринарний контроль є обов'язковим для всіх тварин перед забоем, крім тварин вимушеного забою та диких тварин, забитих під час полювання, якщо їх продукти призначаються для споживання людиною.

5. Усі тварини підлягають обов'язковому державному ветеринарно-санітарному контролю після забою, включаючи тварин вимушеного забою та диких тварин, забитих під час полювання, незалежно від того, призначені їх продукти для споживання людиною чи для годівлі тварин.

6. Ветеринарний інспектор проводить інспекцію до та після забою всіх здорових і хворих парнокопитних та інших копитних, а також свійської птиці та кролів.

7. На бойнях, визначених частиною третьою цієї статті, присутність ветеринарного інспектора є обов'язковою до забою, під час забою та після забою. Усі бойні, на яких відповідно до обсягів щоденного виробництва ветеринарний інспектор не присутній постійно, повинні організувати державний ветеринарний контроль під час забою згідно з процедурою, визначеною Ветеринарною службою.

8. Ветеринарний інспектор клеймує всі туші та їх частини, що визнані придатними для споживання людиною, позначкою про придатність. Якщо це передбачено відповідними санітарними заходами, позначка про придатність проставляється у формі штампа на упаковку продукту та ветеринарний інспектор видає відповідний ветеринарний документ, де зазначається придатність продукту для споживання людиною та містить вказану позначку про придатність.

9. Ветеринарний інспектор відбирає зразки всіх туш або їх частин, щодо яких існує підозра про непридатність для споживання людиною (далі - непридатний продукт) згідно з відповідним зводом правил та зберігає ці зразки в умовах, прийнятних для лабораторного дослідження, не менше ніж 72 години. Протягом цього періоду часу ветеринарний інспектор повідомляє власника туші про свою підозру і встановлює відповідні умови зберігання для непридатного продукту.

10. Власник непридатного продукту може замовити лабораторне дослідження зразків непридатного продукту протягом 72 годин з моменту їх відбору. Це дослідження проводить акредитована лабораторія, уповноважена на проведення дослідження з метою визначення придатності для споживання людиною.

11. Власник необроблених харчових продуктів тваринного походження, які були визнані непридатними для споживання людиною і твариною на підставі лабораторного дослідження та стосовно яких було прийнято рішення про їх знищення, може знищити такі продукти самостійно під контролем ветеринарного інспектора.

12. Мисливські організації та юридичні особи, які провадять діяльність з полювання, забезпечують тимчасове зберігання диких тварин та їх туш, а також забезпечують потужності (об'єкти) для державного післязабірного контролю після того, як вони були піймані чи застрелені. На вимогу мисливських організацій та

юридичних осіб відповідний ветеринарний інспектор проводить інспектування. Якщо дичина є придатною для споживання людиною, ветеринарний інспектор наносить на тушу позначку придатності. Якщо неможливо нанести на тушу позначку придатності, ветеринарний інспектор видає сертифікат придатності для споживання людиною, що містить позначку придатності.

13. Позначка придатності повинна включати контрольний (реєстраційний) номер бойні або, якщо тварини не підлягають забою на бойні, персональний номер лабораторії або інших потужностей (об'єкта), де інспектор ветеринарної медицини наносить позначку придатності.

14. Головний державний інспектор ветеринарної медицини України встановлює форму та зміст позначки про придатність, а також способи і процедури нанесення позначки про придатність на туші, частини туш, упаковку для туш та частин туш і видає сертифікат придатності для споживання людиною.

Стаття 34. Здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю на м'ясопереробних, рибодобувних, рибопереробних та молокопереробних підприємствах, а також на підприємствах гуртового зберігання необроблених харчових продуктів тваринного походження (холодокомбінатах, холодильниках, спеціалізованих гуртівнях)

1. Державний ветеринарно-санітарний контроль та нагляд (у межах своєї компетенції) на м'ясопереробних, рибодобувних, рибопереробних, молокопереробних підприємствах та підприємствах із зберігання продукції тваринного походження здійснюється з метою забезпечення епізоотичного благополуччя при надходженні та переробці сировини тваринного походження, а також контролю за дотриманням необхідних ветеринарно-санітарних, санітарних (гігієнічних) вимог щодо забезпечення безпеки готової продукції тваринного походження.

2. Державний ветеринарно-санітарний контроль здійснюють офіційні лікарі ветеринарної медицини (у межах своєї компетенції). Залежно від обсягів виробництва суб'єкта господарювання офіційний лікар може мати заступника.

3. Офіційні лікарі ветеринарної медицини підпорядковуються головним державним інспекторам ветеринарної медицини районів, міст, міст Києва та Севастополя, областей, Автономної Республіки Крим, знаходяться у штаті районної (міської) державної лікарні ветеринарної медицини, а в місті Києві – об'єднання державної ветеринарної медицини та утримуються за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету України. Роботу офіційних лікарів контролює Державний департамент ветеринарної медицини та його територіальні органи. Втручання в роботу офіційних лікарів інших служб забороняється.

4. Офіційні лікарі ветеринарної медицини у своїй роботі є незалежними, повинні професійно виконувати свої обов'язки, керуються відповідним положенням, затвердженим в установленому законодавством порядку, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

5. Офіційний лікар ветеринарної медицини погоджує призначення та звільнення працівників служби ветеринарної медицини суб'єкта господарювання, контролює їх роботу, організовує професійне навчання і підвищення кваліфікації, визначає їх посадові права та обов'язки.

6. Ветеринарно-санітарний контроль за дотриманням суб'єктом господарювання ветеринарних, санітарних вимог, правил та заходів при переробці, зберіганні, транспортуванні та реалізації продукції тваринного походження здійснюють спеціалісти ветеринарної медицини суб'єкта господарювання під контролем офіційного лікаря ветеринарної медицини. Структуру та штатну чисельність спеціалістів ветеринарної медицини суб'єкта господарювання визначає державний інспектор ветеринарної медицини.

7. До обов'язків офіційного лікаря ветеринарної медицини належить контроль за:

1) відповідністю сировини тваринного походження супровідним ветеринарним документам та позначкам придатності;

2) дотриманням санітарних (гігієнічних) вимог при технології переробки сировини тваринного походження;

3) дотриманням технологічних режимів переробки сировини тваринного походження, що має певні обмеження щодо використання;

4) дотриманням температурних режимів при виробництві харчових продуктів тваринного походження;

5) проведенням ветеринарно-санітарної оцінки сировини тваринного походження (у тому числі паразитологічної);

6) проведенням відбору проб сировини та готових харчових продуктів для виконання Загальнодержавного плану моніторингу, а також у разі виробничої необхідності з метою визначення їх безпеки при здійсненні відомчого контролю та експорту;

7) здійсненням утилізації харчових відходів тваринного походження;

8) дотриманням власниками підприємств системи НАССР та наданням при цьому відповідних рекомендацій, необхідних до виконання.

8. Власники потужностей (об'єктів) мають право реалізовувати лише ту продукцію тваринного походження, що вироблена під державним ветеринарно-санітарним контролем та наглядом (у межах компетенції) та дозволена для реалізації або зберігання з оформленням за необхідності відповідних ветеринарних документів, що засвідчують її безпеку.

9. Офіційні лікарі ветеринарної медицини періодично, для вжиття необхідних заходів, інформують відповідних головних державних інспекторів ветеринарної медицини щодо порушень санітарних заходів, які можуть призвести до погіршення безпеки продукції тваринного походження, загрози ускладнення епідемічної та епізоотичної ситуації.

10. Функції щодо здійснення офіційними лікарями ветеринарної медицини державного ветеринарно-санітарного контролю на м'ясопереробних, рибодобувних, рибопереробних, молокопереробних підприємствах та підприємствах гуртового зберігання необроблених харчових продуктів тваринного походження визначаються типовими інструкціями для відповідних підприємств із здійснення ветеринарно-санітарного контролю спільним наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України та Головного державного санітарного лікаря України.

Державний нагляд на цих потужностях (об'єктах) санітарною службою та ветеринарною службою здійснюється в межах їх компетенції.

Здійснення планових заходів державного нагляду санітарною та ветеринарною службою на цих потужностях проводиться за погодженим графіком, який затверджується спільним наказом головного державного інспектора ветеринарної медицини та головного державного санітарного лікаря відповідних територій.

11. Діяльність спеціалістів ветеринарної медицини та санітарно-епідеміологічної служби здійснюється у взаємному узгодженні, уникненні дублювання функцій та максимальному сприянні роботі підприємства.

Стаття 35. Обіг харчових продуктів на агропродовольчих ринках

1. Цілі туші або частини туш парнокопитних та інших копитних тварин, туші свійської птиці, кролів та малих диких тварин, риба, мед, яйця, молоко необроблене, сир домашнього виробництва і продукти рослинного походження можуть продаватися на агропродовольчих ринках за умови підтвердження їхньої придатності за результатами випробувань (досліджень) державної лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи, яка знаходиться на агропродовольчому ринку. Не підлягають зазначеним випробуванням харчові продукти недомашнього виробництва, які супроводжуються документами відповідно до закону.

2. Позначка придатності ставиться на цілі туші або частини туш парнокопитних та інших копитних тварин, на кожну тушу малих диких тварин та свійської птиці, кролів, щодо яких підтверджено придатність для споживання людиною, за результатами випробувань (досліджень) державної лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи, яка знаходиться на агропродовольчому ринку. Придатність для споживання людиною продуктів рослинного походження, а також необробленого молока та сиру домашнього виробництва підтверджується за результатами випробувань (досліджень) державної лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи.

3. На тушах, непридатних для споживання людиною, які на підставі результатів лабораторних досліджень (випробувань) не можуть використовуватися для споживання людиною, наносяться насічки на поверхні усієї туші, що вказують на непридатність продукту для споживання людиною.

4. Харчовий продукт, який є непридатним для споживання людиною, але не становить безпосередньої загрози (низький ризик) для здоров'я людини, не допускається до реалізації та утилізується власником. Харчовий продукт, який є непридатним для споживання людиною, але становить безпосередню загрозу (високий ризик) для здоров'я людини, підлягає негайному вилученню власником та утилізації або знищенню під контролем державного інспектора відповідно до законодавства.

5. Забороняється функціонування агропродовольчого ринку за відсутності лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи.

{ Стаття 35 в редакції Закону N 67-VIII (67-19) від 28.12.2014 }

Р о з д і л V I

ОБІГ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Стаття 36. Вимоги до обігу об'єктів санітарних заходів

1. Забороняється:

1) обіг харчових продуктів на потужностях (об'єктах), що не відповідають вимогам санітарних заходів;

2) продаж харчових продуктів домашнього виготовлення;

3) обіг необроблених харчових продуктів тваринного походження, у тому числі туш тварин, на яких безпосередньо та/або на упаковці відсутня позначка придатності (маркування у формі позначки придатності) за відсутності відповідних ветеринарних документів.

2. Забороняється також обіг об'єктів санітарних заходів, якщо ці об'єкти:

1) небезпечні;

2) непридатні до споживання;

3) неправильно марковані;

4) не зареєстровані або не затверджені відповідно до положень цього Закону або містять харчові добавки, ароматизатори, які не зареєстровані відповідно до цього Закону;

5) не відповідають технічним регламентам;

6) завезені на територію України контрабандно;

7) дата споживання "Вжити до" яких минула.

3. Зазначені у пунктах 2 і 3 частини першої цієї статті харчові продукти підлягають вилученню у порядку, встановленому цим Законом.

4. Харчові продукти, що вилучені з обігу у зв'язку з порушеннями, визначеними у пунктах 3 і 4 частини другої цієї статті, можуть бути повернуті в обіг за умови забезпечення виправлення маркування та проведення реєстрації в порядку, встановленому цим Законом.

5. Вилучені харчові продукти, які неможливо повернути в обіг, використовуються для інших, ніж споживання людьми, цілей або підлягають знищенню у порядку, встановленому законом.

6. Знищення харчових продуктів, повернення їх в обіг для споживання людиною або для інших, ніж споживання людиною, цілей здійснюється виробником (власником) за його рахунок. Порядок знищення харчових продуктів або умови, які повинні виконуватися для повернення їх в обіг для споживання людиною або для інших, ніж споживання людиною, цілей, встановлюються відповідним головним санітарним лікарем або головним ветеринарним інспектором.

Стаття 37. Обіг нового харчового продукту

1. Новий харчовий продукт, який вміщує, складається або виробляється з генетично модифікованих організмів, регулюється положеннями спеціального законодавства. Положення цієї статті не застосовуються до харчових добавок, ароматизаторів та розчинників для екстрагування.

2. Новий харчовий продукт не повинен:

1) становити загрозу для споживача;

2) вводити споживача в оману;

3) відрізнятися від харчових продуктів, які він призначений замінити, настільки, щоб його звичайне споживання було для споживача несприятливим з точки зору поживності.

3. Виробник, імпортер або продавець, який вводить новий харчовий продукт в обіг в Україні (далі - заявник), подає заяву на проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи до центрального органу виконавчої влади у сфері охорони здоров'я. Заява повинна містити інформацію про те, що новий харчовий продукт відповідає положенням частини другої цієї статті, а також відповідну пропозицію щодо його представлення та етикетування відповідно до вимог цієї статті.

4. Державна санітарно-епідеміологічна експертиза здійснюється протягом строку, зазначеного у статті 18 цього Закону.

5. Висновки державної санітарно-епідеміологічної експертизи видаються заявнику та повинні містити рішення про те, чи допускається новий харчовий

продукт в обіг, умови дозволу та, якщо це необхідно:

- 1) умови використання харчового продукту;
- 2) призначення харчового продукту та його специфікацію;
- 3) всі особливі вимоги до етикетування, зазначені у статті 38 цього Закону.

6. Заявник може оскаржити висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи, який не дозволяє обіг нового харчового продукту, до Головного державного санітарного лікаря України протягом 30 днів після отримання цього висновку або до суду.

Стаття 38. Вимоги до етикетування харчових продуктів

1. Забороняється обіг харчових продуктів, етикетування яких не відповідає цьому Закону та відповідним технічним регламентам. Усі харчові продукти, що знаходяться в обігу в Україні, етикетуються державною мовою України та містять у доступній для сприймання споживачем формі інформацію про:

- 1) назву харчового продукту;
- 2) назву та повну адресу і телефон виробника, адресу потужностей (об'єкта) виробництва, а для імпортованих харчових продуктів - назву, повну адресу і телефон імпортера;
- 3) кількість нетто харчового продукту у встановлених одиницях виміру (вага, об'єм або поштучно);
- 4) склад харчового продукту у порядку переваги складників, у тому числі харчових добавок та ароматизаторів, що використовувались у його виробництві;
- 5) калорійність та поживну цінність із вказівкою на кількість білка, вуглеводів та жирів у встановлених одиницях виміру на 100 грамів харчового продукту;
- 6) кінцеву дату споживання "Вжити до" або дату виробництва та строк придатності;
- 7) номер партії виробництва;
- 8) умови зберігання та використання, якщо харчовий продукт потребує певних умов зберігання та використання для забезпечення його безпечності та якості;
- 9) застереження щодо споживання харчового продукту певними категоріями населення (дітьми, вагітними жінками, літніми людьми, спортсменами та алергіками), якщо такий продукт може негативно впливати на їх здоров'я при його споживанні;
- 10) наявність чи відсутність у харчових продуктах генетично модифікованих організмів (ГМО), що відображається на етикетці харчового продукту написом "з ГМО" чи "без ГМО" відповідно. { Частина першу статті 38 доповнено пунктом 10 згідно із Законом N 1778-VI (1778-17) від 17.12.2009 }

2. Для деяких категорій харчових продуктів відповідними технічними регламентами можуть встановлюватися специфічні обов'язкові вимоги до етикетування, крім тих, що передбачені у цій статті.

3. Етикетування нефасованих харчових продуктів здійснюється державною мовою України у порядку, встановленому технічними регламентами для певних харчових

продуктів.

4. Забороняється надавати на етикетці інформацію про дієтичні та функціональні властивості харчового продукту без дозволу центрального органу виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

5. Текст для етикетування харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок підлягає обов'язковому затвердженню центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я. Порядок затвердження тексту для етикетування харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

6. Етикетки харчових продуктів, на яких використовуються символи, повинні містити тільки такі символи, які були затверджені відповідними міжнародними та регіональними організаціями з питань стандартизації.

7. Написи на етикетці харчового продукту, що представляють інтерес для споживачів та призначені запобігати шахрайству або відрізнити один харчовий продукт від іншого, такі як "повністю натуральний", "органічний", "оригінальний", "без ГМО" (генетично модифікованих організмів) тощо, та інша інформація, на додаток до тієї, що зазначена у цій статті, підлягає перевірці у порядку, встановленому відповідними нормативно-правовими актами, виданими на виконання цього Закону.

8. Опис специфічних символів, їх використання та маркування харчових продуктів штриховими кодами здійснюються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Вимоги до реклами харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок

1. Забороняється реклама харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок без попереднього погодження її тексту з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

2. Забороняється для реклами харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок використовувати:

1) вислови щодо можливої лікувальної дії, втамування болю;

2) листи подяки, визнання, поради, якщо вони пов'язані з лікуванням чи полегшенням умов перебігу захворювань, а також посилання на таку інформацію;

3) вислови, які спричиняють чи сприяють виникненню відчуття негативного психологічного стану.

Р о з д і л VII

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ

Стаття 40. Харчові продукти, заборонені до імпорту

Забороняється імпорт харчових продуктів, які є небезпечними, непридатними до споживання, неправильно маркованими або такими, що не відповідають технічним регламентам або санітарним заходам.

Стаття 41. Ввезення харчових продуктів для власного споживання в Україну

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які в'їжджають на територію України, повинні декларувати відповідному прикордонному інспектору види та обсяги всіх харчових продуктів тваринного походження та свіжих (сирих) рослинних продуктів, які вони ввозять для власного споживання. Забороняється ввезення зазначених продуктів, якщо вони представляють високий ризик для здоров'я людини, високий ризик занесення або передачі хвороби тварин або високий ризик занесення шкідливих організмів в Україну, як визначено у цьому та інших відповідних законах.

Стаття 42. Вимоги до вантажів з об'єктами санітарних заходів, що імпортуються

Відповідно до вимог чинних санітарних заходів вантажі з об'єктами санітарних заходів, що імпортуються, супроводжуються:

1) для харчових продуктів - оригіналом міжнародного ветеринарного (санітарного) сертифіката (далі - міжнародний сертифікат), що засвідчує придатність для споживання людиною;

2) для інших об'єктів санітарних заходів - документацією та/або маркуванням, що визначає потужності (об'єкти), на яких вироблено об'єкт санітарних заходів (далі - потужності (об'єкти) походження).

Стаття 43. Прикордонні інспекційні пости

1. Імпорт та експорт харчових продуктів та інших об'єктів санітарних заходів дозволяється тільки через прикордонні інспекційні пости, які призначені для цього (далі - призначені прикордонні інспекційні пости).

2. Усі вантажі, зазначені у частині першій цієї статті, що приходять на інший, ніж призначений інспекційний пост, направляються до найближчого призначеного прикордонного інспекційного посту та переміщаються територією України у режимі транзиту.

Стаття 44. Прикордонний контроль вантажів з харчовими продуктами, що імпортуються

1. Будь-який вантаж харчових продуктів, що імпортується, підлягає прикордонному контролю санітарним або ветеринарним прикордонним інспектором (далі - відповідний прикордонний інспектор) з метою забезпечення дотримання відповідних санітарних заходів та технічних регламентів, які діють на момент застосування.

2. Усі вантажі з харчовими продуктами, що імпортується, підлягають стандартному ветеринарному або санітарному прикордонному контролю, який здійснюється на призначених прикордонних інспекційних постах та передбачає перевірку документів та візуальну інспекцію.

3. У пунктах пропуску через державний кордон України ветеринарний або санітарний прикордонний контроль окремих харчових продуктів та сировини тваринного походження, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту), здійснюється органами доходів і зборів у формі попереднього документального контролю. Перелік харчових продуктів і сировини тваринного походження, що підлягають попередньому документальному контролю (1031-2011-п), та порядок здійснення такого контролю затверджуються Кабінетом Міністрів України.

{ Статтю 44 доповнено новою частиною згідно із Законом N 2973-VI (2973-17) від 03.02.2011 }

4. Розширений ветеринарний або санітарний контроль вантажів з харчовими

продуктами, що імпортується, здійснюється на митницях за місцем призначення вантажу та є обов'язковим, якщо:

1) вантаж призначається для такого контролю згідно з програмою вибіркового ветеринарного або санітарного контролю, передбаченого у статті 46 цього Закону;

2) харчовий продукт принаймні в одному з останніх п'яти вантажів певного харчового продукту з певних потужностей (об'єктів) походження був визнаний небезпечним, непридатним до споживання, неправильно маркованим або іншим чином не відповідає технічним регламентам та санітарним заходам;

3) візуальне інспектування під час ветеринарного або стандартного санітарного прикордонного контролю виявило очевидне порушення відповідних санітарних заходів;

4) харчовий продукт ввозиться на митну територію України виробником чи постачальником вперше та не має декларації виробника, виданої даному постачальнику.

5. Вантажі з харчовими продуктами, що імпортується та зазвичай представляють високий ризик для здоров'я людей, підлягають розширеному санітарному контролю відповідно до плану, заснованому на результатах попереднього розширеного санітарного контролю таких харчових продуктів, що імпортується з тих самих потужностей (об'єктів) походження та/або тим самим імпортером або експортером з країни походження та/або з тієї самої країни походження.

6. Розширений ветеринарний або санітарний прикордонний контроль не проводиться щодо вантажів з харчовими продуктами, які імпортується, якщо до них не застосовуються положення частин другої і третьої цієї статті та якщо:

1) вантаж підпадає під дію двосторонньої угоди про визнання еквівалентності загальних санітарних заходів або санітарних заходів, специфічних для окремих видів або груп харчових продуктів, між країною експортером та Україною, яка поширюється на харчовий продукт у вантажі;

2) усі харчові продукти вантажу, що походять з потужностей (об'єктів), які визначені для імпорту в Україну та зареєстровані у встановленому порядку;

3) усі харчові продукти з вантажу представляють низький ступінь ризику для здоров'я людини через природні властивості харчових продуктів.

7. Головний державний санітарний лікар України за погодженням з Головним державним інспектором ветеринарної медицини України та рекомендацією Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус затверджує перелік харчових продуктів, які звичайно представляють високий та низький ризик для здоров'я людей та критерії для складання програми, що зазначена у частині третій цієї статті.

{ Стаття 44 із змінами, внесеними згідно із Законом N 406-VII (406-18) від 04.07.2013 }

Стаття 45. Прикордонний контроль вантажів з об'єктами санітарних заходів, що імпортується

1. Прикордонний санітарний контроль вантажів з харчовими добавками, ароматизаторами, дієтичними добавками, допоміжними матеріалами для переробки та допоміжними засобами і матеріалами для виробництва та обігу включає документальну перевірку та за необхідності перевірку етикетування цих об'єктів та розширений контроль.

2. Розширений контроль об'єктів санітарних заходів, за винятком харчових

продуктів, проводиться за встановленою періодичністю, з урахуванням:

1) можливих ризиків, що можуть бути пов'язані з цим об'єктом;

2) історичних даних дотримання цим об'єктом та потужностями (об'єктами) походження та/або імпортером або експортером з країни походження та/або країною походження відповідних санітарних заходів.

3. Порядок проведення розширеного контролю щодо вантажів з іншими, ніж харчові продукти, об'єктами санітарних заходів, що імпортується, встановлює Головний державний санітарний лікар України та Головний державний інспектор ветеринарної медицини України.

4. У пунктах пропуску через державний кордон України прикордонний санітарний контроль окремих об'єктів санітарних заходів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту), здійснюється органами доходів і зборів у формі попереднього документального контролю. Перелік об'єктів санітарних заходів, що підлягають попередньому документальному контролю (1031-2011-п), та порядок здійснення такого контролю затверджуються Кабінетом Міністрів України.

{ Статтю 45 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 2973-VI (2973-17) від 03.02.2011 } { Стаття 45 із змінами, внесеними згідно із Законом N 406-VII (406-18) від 04.07.2013 }

Стаття 46. Вибірковий санітарний прикордонний контроль вантажів з харчовими продуктами, що імпортується

1. Обов'язковий розширений ветеринарний або санітарний контроль згідно з програмою вибіркового санітарного контролю застосовується протягом календарного року до визначеного відсотка вантажів з харчовими продуктами, за винятком харчових продуктів, які звичайно представляють високий ризик для здоров'я людей відповідно до положення частини третьої статті 44 цього Закону.

2. Спеціально визначений відсоток вантажів, зазначений у частині першій цієї статті, визначається на підставі даних моніторингу та розширеного контролю.

3. Головний державний санітарний лікар України та Головний державний інспектор ветеринарної медицини України за рекомендацією Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус до початку кожного календарного року затверджують спеціально визначений відсоток вантажів, зазначених у частині першій цієї статті.

Стаття 47. Стандартний ветеринарний та санітарний прикордонний контроль вантажів з харчовими продуктами, що імпортується

1. Стандартний прикордонний ветеринарний або санітарний контроль здійснюється відповідним прикордонним інспектором та передбачає:

1) якщо харчові продукти згідно з чинним законодавством України підлягають фіто-санітарному або ветеринарно-санітарному прикордонному контролю, перевірку проходження вантажем такого контролю, що здійснюється державними органами, для подальшого митного оформлення згідно з чинним законодавством України;

2) перевірку того, що вантаж супроводжується прийнятними відповідними міжнародними сертифікатами, якщо такі міжнародні сертифікати вимагаються чинними санітарними заходами;

3) вибіркочу перевірку відповідності харчових продуктів у вантажі відповідним міжнародним сертифікатам, якщо такі міжнародні сертифікати вимагаються чинними санітарними заходами;

4) вибірково перевірку відповідності етикеток харчових продуктів технічним регламентам та санітарним заходам та правильності маркування харчових продуктів;

5) виявлення видимих порушень санітарних заходів шляхом огляду упаковок з харчовими продуктами на наявність дефектів та за необхідності розкриття упаковок для пошуку забруднення;

б) перевірку нанесення позначки про придатність на туші, частини туш або упаковку для туш та частин туш у країні походження із зазначенням потужностей (об'єкта) походження.

2. Якщо вантаж, який повинен супроводжуватися відповідним міжнародним сертифікатом, не супроводжується прийнятним сертифікатом або наявний міжнародний сертифікат не відповідає харчовому продукту у вантажі, застосовуються положення статті 48 цього Закону.

3. Якщо харчовий продукт у вантажі не має етикетки відповідно до технічних регламентів чи санітарних заходів або є підозра, що він іншим чином неправильно маркований, вантаж підпадає під дію положень статті 49 цього Закону.

4. У разі виявлення очевидних порушень санітарних заходів під час огляду упаковок з харчовими продуктами на предмет дефектів та у разі виявлення забруднення в упаковках, або якщо за професійною оцінкою відповідного інспектора існує обґрунтована підозра порушення відповідних санітарних заходів, або якщо туші чи упаковки з частинами туш не мають позначки придатності, вантаж підлягає розширеному ветеринарному або санітарному контролю.

Стаття 48. Вантажі з неприйнятними міжнародними сертифікатами

1. Якщо вантаж з харчовими продуктами повинен супроводжуватися відповідним міжнародним сертифікатом і відповідний прикордонний інспектор виявляє, що відповідний міжнародний сертифікат, який супроводжує вантаж з харчовими продуктами, є неприйнятним або харчові продукти у вантажі не є тими, що вказані у супровідному відповідному міжнародному сертифікаті, відповідний прикордонний інспектор повідомляє про це відповідного головного державного санітарного лікаря або відповідного головного державного інспектора ветеринарної медицини чи їх заступники, а такий вантаж зберігається у відповідному місці на призначеному прикордонному інспекційному посту.

2. Відповідний головний державний санітарний лікар або відповідний головний державний інспектор ветеринарної медицини чи їх заступники негайно повідомляють імпортера або його уповноваженого представника та встановлює зв'язок з відповідним офіційним органом країни експортера, який видав сертифікат для проведення консультацій щодо подальших дій із зазначеним вантажем.

3. Якщо під час консультацій з офіційним компетентним органом країни експортера було встановлено, що відповідний міжнародний сертифікат не є підробленим або в інший спосіб сфальсифікованим, за вимогою імпортера або його уповноваженого представника харчові продукти у вантажі можуть піддаватися розширеному ветеринарному або санітарному контролю для визначення придатності харчових продуктів та можливості їх подальшого імпорту.

4. Якщо під час консультацій з офіційним компетентним органом країни експортера було встановлено, що відповідний міжнародний сертифікат є підробленим або в інший спосіб сфальсифікованим, такому вантажу відмовляється у ввезенні і він підлягає знищенню у відповідний спосіб за рахунок імпортера або власника.

Стаття 49. Вантажі з неправильно маркованими харчовими продуктами, що імпортуються

1. Вантаж з харчовими продуктами, що імпортується та які етикетовані з порушенням вимог цього Закону, може за погодженням відповідного прикордонного інспектора транспортуватися до митниці, визначеної органом доходів і зборів, з метою виправлення етикетування для приведення його у відповідність із цим Законом. Після завершення виправлення вантаж з харчовими продуктами підлягає розширеному ветеринарному або санітарному контролю згідно з положеннями статті 50 цього Закону.

2. Якщо відповідний прикордонний інспектор встановить, що виправлення етикетування харчового продукту з вантажу є неможливим або недоцільним, цей вантаж підпадає під дію положень статті 51 цього Закону.

{ Стаття 49 із змінами, внесеними згідно із Законом N 406-VII (406-18) від 04.07.2013 }

Стаття 50. Розширений санітарний контроль вантажів з харчовими продуктами, що імпортується

1. У випадках, передбачених статтями 47-49 цього Закону, імпортер або його уповноважений представник повинен бути письмово поінформований про рішення щодо застосування розширеного контролю до вантажу з харчовими продуктами, що імпортується. Імпортер або його уповноважений представник повинен зафіксувати дату та час отримання такого повідомлення.

2. Вантажі з харчовими продуктами, що імпортується та які становлять безпосередню загрозу для здоров'я людини або тварини через можливість передачі зоонозу або інших хвороб тварин і які у зв'язку з цим підлягають розширеному ветеринарному або санітарному контролю, утримуються на призначеному прикордонному інспекційному посту у відповідному місті (об'єкті), де ризик для здоров'я людини або тварини мінімізовано.

3. За винятком випадків, передбачених у частині другій цієї статті, вантажі з харчовими продуктами, що імпортується та підлягають розширеному ветеринарному або санітарному контролю, транспортуються під наглядом органу доходів і зборів до митниці за місцем призначення вантажу.

4. Зразки харчових продуктів з вантажу відбираються згідно з планом відбору зразків та/або процедурами, що визначені у відповідних санітарних заходах. Обсяг зразків повинен бути достатнім для проведення арбітражного дослідження у відповідній арбітражній лабораторії у разі оскарження результатів розширеного контролю.

5. Зразки з вантажу підлягають лабораторному дослідженню, що визначене відповідним інспектором як необхідне, на основі потенційного ризику для здоров'я людини, який становлять об'єкти у вантажу, зокрема:

1) дослідження на предмет потенційних джерел (джерела) ризику для здоров'я людини, як визначено у відповідних санітарних заходах стосовно харчових продуктів з високим ступенем ризику для здоров'я людини - якщо вантаж містить харчові продукти, які звичайно становлять високий ризик для здоров'я людини;

2) дослідження стосовно візуально встановлених порушень або щодо яких є підозра - якщо під час стандартного прикордонного ветеринарного або санітарного контролю візуально встановлюється порушення відповідних санітарних заходів або відповідний прикордонний інспектор підозрює, що харчовий продукт є небезпечним або непридатним до споживання;

3) дослідження на предмет найбільш типових ризиків для здоров'я людини для конкретного харчового продукту із вантажу згідно з відповідними санітарними заходами - якщо вантаж підлягає розширеному санітарному контролю в межах програми вибіркового ветеринарного чи санітарного контролю або харчовий продукт

піддавався повторному етикетуванню;

4) дослідження за показниками, які були раніше підставою для заборони ввезення такого харчового продукту згідно з відповідними санітарними заходами, дослідження на предмет найбільш типових ризиків для здоров'я людини стосовно конкретного харчового продукту із вантажу згідно з відповідними санітарними заходами, якщо вантаж підлягає розширеному санітарному контролю через те, що харчовий продукт було раніше визнано небезпечним, непридатним до споживання або неправильно маркованим, або таким, що іншим чином не відповідає технічним регламентам або санітарним заходам;

5) дослідження на предмет найбільш типових ризиків для здоров'я людини стосовно конкретного харчового продукту із вантажу згідно з відповідними санітарними заходами, якщо харчовий продукт уперше імпортується з певних потужностей (об'єкта) походження.

6. Якщо протокол (звіт) лабораторного дослідження або експертного висновку, зазначеного у частині п'ятій цієї статті, свідчить, що ці харчові продукти безпечні, придатні до споживання, відповідають технічним регламентам та санітарним заходам, відповідний інспектор інформує органи доходів і зборів у встановленому порядку для забезпечення завершення митного оформлення цього вантажу.

7. Якщо протокол (звіт) лабораторного дослідження або експертного висновку, зазначеного у частині п'ятій цієї статті, свідчить про те, що харчові продукти небезпечні, непридатні до споживання або не відповідають технічним регламентам та санітарним заходам, такі харчові продукти у вантажі не допускаються до ввезення в Україну як харчові продукти та до них застосовуються положення статті 51 цього Закону.

8. Якщо лабораторне дослідження під час розширеного санітарного контролю не закінчене протягом терміну, що встановлений для відповідних досліджень, або складність лабораторних досліджень потребує більшого строку, імпортеру або його уповноваженому представнику надається обґрунтоване пояснення причин подовження лабораторних досліджень.

{ Стаття 51 із змінами, внесеними згідно із Законом N 406-VII (406-18) від 04.07.2013 }

Стаття 51. Поводження з вантажами, яким відмовлено у ввезенні

1. Харчові продукти у вантажі, які визнані небезпечними, непридатними до споживання, неправильно маркованими або такими, що в інший спосіб не відповідають технічним регламентам або санітарним заходам, не допускаються до ввезення для споживання людиною (далі - забраковані харчові продукти).

2. Усі забраковані харчові продукти, що становлять високий ризик для здоров'я людини та тварин і не підлягають переробці (обробці), знищуються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. Забраковані харчові продукти, що не підпадають під дію частини другої цієї статті, підлягають поверненню, окрім випадків, коли імпортер або його уповноважений представник, після консультації з відповідним прикордонним інспектором, погоджується на проведення обробки забракованих харчових продуктів або переведення їх до категорії, іншої, ніж для споживання людиною.

4. Забраковані харчові продукти, які виключено з категорії харчових продуктів для споживання людиною, маркуються на кожній упаковці добре видимим попередженням "Не для споживання людиною", а в разі відсутності упаковок маркуються або пакуються таким чином, щоб проставити на упаковці попередження "Не для споживання людиною".

5. Імпортер проводить обробку забракованих харчових продуктів, зазначених у частині третій цієї статті, та маркування забракованих харчових продуктів, як зазначено у частині четвертій цієї статті, під наглядом санітарного або ветеринарного інспектора в межах їх компетенції.

Стаття 52. Обмеження імпорту харчових продуктів тваринного походження у зв'язку із хворобами списку Міжнародного епізоотичного бюро

1. Головний державний інспектор ветеринарної медицини України, якщо це рекомендується відповідними міжнародними організаціями або відповідно до аналізу ризику є необхідним для досягнення належного рівня захисту здоров'я людей та тварин, може обмежити або заборонити імпорт харчових продуктів тваринного походження з певних країн чи зон у межах певних країн у разі підтвердження спалаху хвороб списку МEB, які можуть зробити харчові продукти тваринного походження небезпечними. Ці обмеження та заборона скасовуються після підтвердження закінчення спалаху хвороби та підтвердження безпечності харчових продуктів тваринного походження.

2. У разі обмеження або заборони імпорту харчових продуктів тваринного походження згідно з частиною першою цієї статті дозвіл на ввезення заборонених харчових продуктів тваринного походження або таких, до яких застосовуються обмеження, з країни, країн або зон у межах певних країн вважається недійсним та скасовується на всі вантажі таких продуктів, включаючи вантажі, що вже виїхали з країни походження, якщо дата виїзду з указаної країни припадає на інкубаційний період для хвороб списку МEB, який визначається від дати підтвердження спалаху такої хвороби.

Стаття 53. Умови, які застосовуються до вантажів з харчовими продуктами, що експортуються

Вантажі з експортованими харчовими продуктами повинні супроводжуватися, якщо цього вимагає країна імпортер:

1) оригіналами міжнародних ветеринарних (санітарних) сертифікатів, виданих відповідним уповноваженим органом, що засвідчують придатність харчового продукту до споживання людиною;

2) документами або маркуванням, де зазначаються потужності (об'єкти), з яких походить харчовий продукт.

Стаття 54. Видача міжнародних ветеринарних (санітарних) сертифікатів на вантажі з харчовими продуктами, що експортуються

1. Міжнародні ветеринарні (санітарні) сертифікати на вантажі з харчовими продуктами, призначеними для експорту, видаються лише на продукцію, що вироблена на затверджених експортних потужностях (об'єктах), зареєстрованих у встановленому порядку.

2. Вантажі з харчовими продуктами, які експортуються та повинні супроводжуватися оригіналами міжнародних ветеринарних (санітарних) сертифікатів, що засвідчують придатність харчового продукту до споживання людиною та його відповідність вимогам безпечності країни імпортера, повинні сертифікуватися безпосередньо перед експортуванням.

3. Міжнародний сертифікат, зазначений у частині другій цієї статті, повинен бути надрукованим, мати серійний номер та відповідати зразку сертифіката відповідних міжнародних організацій або вимогам країни імпортера щодо його форми та змісту.

4. Порядок видачі міжнародних ветеринарних (санітарних) сертифікатів на

вантажі з харчовими продуктами, призначеними для експорту, встановлюється відповідно Головним державним санітарним лікарем України або Головним державним інспектором ветеринарної медицини України.

Р о з д і л V I I I

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 55. Міжнародне співробітництво України у сфері безпеки та якості харчових продуктів

Міжнародне співробітництво України у сфері забезпечення безпеки та якості харчових продуктів здійснюється шляхом:

- 1) участі в роботі відповідних міжнародних організацій;
- 2) укладання міжнародних угод, включаючи двосторонні угоди про взаємне визнання санітарних заходів;
- 3) гармонізації санітарних заходів та технічних регламентів з міжнародними стандартами, інструкціями та рекомендаціями щодо харчових продуктів та з процедурами оцінки відповідності.

Стаття 56. Міжнародні договори України

Якщо чинним міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Р о з д і л I X

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття 57. Фінансування наданих послуг

Усі платежі, що стягуються у зв'язку з будь-якими адміністративними процедурами, лабораторними дослідженнями, експертизами, контролем та іншими процедурами, що вимагаються згідно з цим Законом, повинні дорівнювати фактичній вартості.

Стаття 58. Фінансування державного нагляду

Державний нагляд за об'єктами, що підлягають санітарним заходам, здійснюється на безоплатній основі та фінансується за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету України.

Р о з д і л X

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Стаття 59. Відповідальність за порушення вимог цього Закону

За порушення вимог цього Закону винні особи несуть цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність, передбачену законом.

Р о з д і л X I

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім частини другої статті 33 та частини першої статті 35, які набирають чинності з 1 січня 2015

року.

{ Пункт 1 розділу XI із змінами, внесеними згідно із Законом N 1665-VI (1665-17) від 22.10.2009 }

2. До приведення законів України, інших нормативно-правових актів у відповідність з нормами цього Закону вони застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України у шестимісячний термін:

1) подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що впливають із цього Закону;

2) привести у відповідність із цим Законом свої нормативно-правові акти;

3) відповідно до компетенції Кабінету Міністрів України забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

4) забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 23 грудня 1997 року
N 771/97-ВР

Публікації документа

- **Урядовий кур'єр** від 24.01.1998
  - **Голос України** від 03.02.1998
  - **Офіційний вісник України** від 05.02.1998 — 1998 р., № 3, стор. 13, стаття 75, код акту 4679/1998
  - **Відомості Верховної Ради України** від 08.05.1998 — 1998 р., № 19, стаття 98
-